St. 10 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v četrtek 12. januarja 1922 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLVII

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina — Lastnina Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 6.— za pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

# EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo po širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stot. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

## O volilnem sistemu za občinske volitve

Poleg **proporcjonalnega** volilnega sistema, ki zagotavlja vsem pomembnejšim strankam **sorazmerno** število zastopnikov, močnejšim torej toliko več in šibkejšim toliko manj zastopnikov, obstojijo še drugi volilni sistemi, ki jim je svrha, brez ozira na številno razmerje stranek in na njihovo raznovrstnost, zagotoviti v izvoljenem zastopništvu **delazmožno** (zatorej dosti številno) **večino** in poleg nje vendar tudi **neko manjšino.** Pri teh volilnih sistemih dobi manjšina **določeno** število zastopnikov, kakršenkrat torej več, a kakšenkrat tudi manj, kakor odgovarja njeni številni moči, a vsikdar dobi takšno zastopstvo **samo ena, namreč najmočnejša** manjšina, tako da ostanejo druge manjšine vkljub temu brez zastopstva.

Označeni volilni sistemi se temeljijo ali na umetnem oslabljenju večine ali na umetnem ojačenju manjšine ali na obojem vkupaj. Večina se oslabi s tem, da se volilcem omeji glasovalna pravica na manj zastopniških mest, kakor se jih ima zasesti. Manjšina se ojači s tem, da sme volilec, namestu da bi dal za vse kandidate po en glas, dati za nekatere ali tudi samo enega kandidata po več glasov, seveda ne več, kakor je vsega vkupaj zastopniških mest.

Po italijanskem zakonu, ki se je razteg**nil na naše pokrajine, velja za občinske** volitve prvi od teh dveh sistemov (sistem omejene glasovalne pravice, vote limité, voto limitato). Povsem napačno je bilo torej mnenje, ki se je o svojem času objavilo v »Goriški straži« in preneslo v »Pučkega prijatelja«, da se namreč eno kandidatsko ime lahko napiše po večkrat z učinkom, da se s tem pomnoži število glasov za dotičnega kandidata. Ker ni v zakonu nobene določbe ne v tem, ne v nasprotnem zmislu, se po večkrat napisano ime istega kandidata na isti glasovnici pač ne bi moglo šteti drugače kakor samo za enkrat napisano, če ne proglasijo morda prej glasovnico vso za nično, češ, da vsebuje nedovoljene označbe.

V gotovih primerih pa glasovalna pravica tudi po italijanskem zakonu za občinske volitve ni omejena, kadar se namreč voli manj ko pet zastopnikov. Na to bi utegnil kdo prigovarjati, da saj se jih ne voli nikjer manj kot petnajst, ker je to najmanjše število za občinska zastopništva po novem volilnem redu. Ali vendar se bo že sedaj po nekaterih občinah glasovalo za manj ko petnajst in tudi manj ko pet zastopnikov, in sicer tam, kjer so občine razdelili na frakcije (ne samo na sekcije), dodelivši vsaki frakciji večji ali manjši del zastopniških mest, tako da imajo volilci posameznih frakcij glasovalno pravico samo za tisti del zastopniških mest, in ne za cele štiri petine vsega zastopništva.

Kako se torej po obstoječem zakonu sicer, kjer se voli pet ali več zastopnikov, udejstvuje označeni volilni sistem z omejeno glasovalno pravico? Na ta način, da je volilcu zabranjeno glasovati za več ko štiri petine zastopniških mest **in da se v nasprotnem primeru ne štejejo zadnja imena na glasovnici, ki presegajo dovoljeno število.** Če štiri petine vsebujejo odlomek, kakor na primer štiri petine od enajst, potem se zaokrožijo navzgor; v navedenem primeru sme torej volilec glasovati za devet zastopniških mest.

S tem, da ne more noben volilec glasovati za več kakor štiri petine, je tudi najmočnejši večini onemogočeno, da bi dobila vsa zastopniška mesta **samo s tem,** da vsi njeni pristaši napišejo na glasovnice celo njeno kandatsko listo v istem vrstnem redu. Ker če gre na primer za dvajset mest, se 17., 18., 19. in 20. ime na nobeni glasovnici oddani od volilcev večinske stranke ne šteje za napisano. V takem primeru bi manjšinska stranka tudi samo z enim glasom dobila ostalo petino zastopniških mest, ker je ravno en glas še vedno več kakor nobeden. Med kandidati manjšinske stranke bi v tem primeru, kakor sploh v primeru enakosti glasov, odločevala starost, eventualno žreb.

Večinska stranka zamore torej po obstoječem volilnem redu dobiti tudi ostalo petino zastopniških mest samo, če je **tako številna in disciplinirana,** da lahko razdeli svoje volilce na več skupin, ki glasujejo sicer za **iste** kandidate, jih napišejo v **različnem,** po načrtu **določenem** vrstnem redu tako, da je, če se spet vzame primer volitve dvajsetih zastopnikov, vsak kandidat (tudi vsak od tistih štirih, ki so v kandidatski listi na zadnjem mestu), napisan na glasovnicah, na 1., 2. ali vsaj 16. mestu **tolikokrat, da ima več glasov kakor katerikoli kandidat manjšinske stranke.**

K izvajanju v uvodnem članku v predvčerajšnji »Edinosti« bi si končno dovolil opomniti, da gre pač za nesporazumljenje. Določba, ga se zadnja imena, ki presegajo število zastopnikov, katere je izvoliti, (da eleggersi), imajo smatrati za nepisana, se namreč nanaša na oba primera, na primer omejene glasovalne pravice, ko se voli pet ali več zastopnikov, kakor tudi na primer, ko se voli manj od pet zastopnikov. Razume se, da se misli v prvem primeru samo na tisto število zastopnikov, ki ga ima posamezni volilec pravico voliti, torej samo na $^4/_5$ vkupnega števila. Zaradi tega naj volilci povsod, kjer se voli najmanj pet zastopnikov hkratu, imajo pred očmi, da je popolnoma nepotrebno in brezpomembno napisati na glasovnico več kot štiri petine imen dotične kandidatske liste, seveda, če je gotovo, da ne bo nobena izvolitev proglašena za nično.

**Dr. Josip Wilfan.**

## Jugoslavija

**Zaroka kralja Aleksandra z romunsko princezinjo Marijo**

BELGRAD, 11. Dne 9. t. m. je prišlo v Belgrad uradno sporočilo o zaroki Aleksandra I. z romunsko princezinjo Marijo, hčerko romunskega kralja Ferdinanda in kraljice Marije. S to poroko bo stopila dinastija Karadjordjevićev v sorodstvo z odlično romunsko dinastijo, ki je zopet s svoje strani v sorodstvu z angleško in grško dinastijo. Romunska dinastija je nemške rodovine. Za sorodstvo s to dinastijo se je trudila že Bolgarska.

Vest o zaroki jugoslovenskega kralja je bila sprejeta v Belgradu in po celi državi s silnim navdušenjem. Tudi v Bukareštu je vest povzročila silno navdušenje. Mesto se je ovilo v zastave, a po ulicah sta se prepevali jugoslovenska in romunska himna.

Romunsko in jugoslovensko časopisje pripisuje tej zaroki velik politični pomen.

Ministrski predsednik Pašić je poslal kralju Aleksandru to-le brzojavko: »Zaroka V. V., ki združuje srečno dve prijateljski hiši, ovenčani s slavo, bo napolnila z radostjo in srečo vso državo. Prosim V. V. in N. Kr. V. princezinjo Marijo, da izvolite sprejeti v imenu cele vlade najiskrenejše čestitke z željo, da bi Vama Bog dal dolgo in srečno zakonsko življenje, polno radosti in sreče za Vajin dom in za ves Vajin narod.«

**Jugoslovenski poslanik za Južno Ameriko**

BELGRAD, 11. Novi diplomatski zastopnik Jugoslavije za Južno Ameriko s sedežem v Buenos Airesu, g. Ivan Grisogono, so koncem tega meseca odpotoval na svoje mesto.

**Ruski odposlanec v Belgradu**

BELGRAD, 11. Tajnik reške jugoslovanske stranke Gavra Stejić, ki je prispel v Belgrad je izjavil, da ni prišel v nikakršni misiji imenom reške države, ampak ad se informira, je li mogoče doseči železniško zvezo Reke z Jugoslavijo.

## Čehoslovaška

**Rastenje čehoslovaške krone**

PRAGA, 11. Vsi čehoslovaški in tudi nemški listi posvečajo dolge članke rastenju čehoslovaške krone v Curihu. Listi naglašajo dobre posledice tega gibanja »à la hausse«. Vsak dan prinaša kako novo veselo vest, vsak dan znižanje cen kakemu novemu predmetu. Gotovo je, da veliko doprinašajo rastenju čehoslovaške krone oni, ki so prej skrivali svoje vojne dobičke v inozemstvu ali vsaj v tuji valuti. Vsi so postali vznemirjeni zaradi stalnega rastenja čehoslovaške krone in menjajo sedaj svoj denar v čehoslovaško valuto, vsled česar se veliko po njej povprašuje.

Samo tako je bilo mogoče, da je prišlo na praške borze nad eno miljardo tujih valut, ki so bile vse stavljene na razpolago bačnemu uradu pri finančnem ministrstvu, ki izvršuje posle državne banke in emisijske banke. Tako se je sedaj sam ob sebi izvršil načrt bivšega finančnega ministra dr. Engliša, enega najboljših čehoslovaških finančnikov, kateri je hotel, da naj bi država imela za svoje finančne namene eno miljardo tujih valut kot železno rezervo.

Istočasno nehuje shranjevanje denarja. Posebno denarni zavodi po deželi naznanjajo silen dotok vložkov. Trgovski in finančni krogi napovedujejo, da bo čehoslovaška krona v Curihu poskočila do 15 švicarskih frankov za 100 čehoslovaških kron, nakar se pričakuje majhno znižanje in ustaljenje čehoslovaške krone.

Vse to zelo vpliva na cene vsakovrstnim predmetom, posebno živilom. Amerikanska moka, ki je stala v Hamburgu pred kratkim 7 čehoslovaških kron za 1 kg, se kupuje danes po 3'70 čehoslovaških kron za kilogram. Vsled tega je ministrstvo za prehrano, ki bo kmalu razpuščeno, izdalo odlok, s katerim se zopet uvaja prosta trgovina z moko in se istočasno določa, da njena cena na drobno ne presega 5 čehosl. kron za 1 kg. V resnici pa se prodaja bolj poceni! Cene mesu, kruhu, kolačem itd. so padle približno za tretino.

Znižanje cen industrijskim proizvodom ni še zelo občutno, toda pričakuje se z gotovostjo spričo dejstva, da bo manj drago življenje delavstva omogočilo uvedbo nižjih mezd, znižanje produkcijskih stroškov in cen izdelkom samim.

**Čehoslovaška se krepi**

PRAGA, 11. Ministrski svet je sklenil odpraviti v podkarpatski Rusiji vojaško diktaturo, ki je bila doslej neobhodno potrebna, da se pride v okom delovanju madžarskih agitatorjev. Ministrski predsednik je v svojem poročilu o inspekcijskem potovanju po podkarpatski Rusiji izjavil, da je z veseljem ugotovil velik napredek v šolstvu, v higijeni in upravljanju tega ozemlja. Naznanil je, da pridejo v Prago zastopniki vseh karpatsko-ruskih političnih strank proti koncu tekočega meseca. Razpravljali bodo o ukrepih, s katerimi naj se doseže progresivna organizacija karpatskoruske avtonomije.

**Beneš o dogovorih z Rusijo in Avstrijo**

PRAGA, 11. Ministrski predsednik dr. Beneš je poročal v komisiji za vnanje stvari o političnih, gospodarskih in finančnih dogovorih z Avstrijo. S temi dogovori se je dosegel sporazum v upravnih in finančnih vprašanjih po sklepih konference v Portorozah, o zvišanju dobavljanja čehoslovaškega premoga Avstriji in o možnosti dovolitve posojila Avstriji. Določilo se je, da bo Čehoslovaška dala Avstriji 800 vagonov premoga.

Mešana čehoslovaško - avstrijska komisija se bo sestala v kratkem, da končno reši vsa ta vprašanja.

Spričo delovanja voditelja nemške nacionalistične stranke Lodgmana proti čehoslovaško - avstrijski pogodbi je izjavil Beneš, da je imel dogovor, sklenjen z Rennerjem, bivšim ministrom vnanjih stvari, edino-le ta namen, da utrdi centralno Evropo politiški in gospodarski proti vsem poizkusom vzpostavitve bivše vladavine. Ta dogovor, ki ni vseboval nikake vojaške obveze, ni bil naperjen proti nobeni državi. Mayer in nato Schober sta izjavila že prej, da se ni nikdar podpisala kaka tajna pogodba.

Če bo Čehoslovaška hotela nadaljevati to politiko, bo poskrbela Avstriji kredit, vsled česar se bo zboljšala njena valuta in se bo omogočil gospodarski razvoj Avstrije.

Kar se tiče trgovske pogodbe z Rusijo, je ta že skoraj gotova, ker se je dosegel sporazum o gospodarskih klavzulah. Vrše se še pogajanja o nekaterih političnih klavzulah. Dogovor bo sklenjen v taki obliki, da ne bo žalil drugih držav, ne bodoče ne sovjetske Rusije.

Glede konference v Cannesu je izjavil Beneš, da bo čehoslovaška vlada počakala njen izid.

## Francija

**Nova rešitev odškodninskega vprašanja**

RIM, 11. Posebni poročevalec agencije »Stefani« javlja iz Cannesa: Na včerajšnji seji vrhovnega sveta se je posrečila organizacija konference, katera bo vzela v pretres gospodarstveno in finančno stanje sveta. Te konference se bodo udeležile vse zedinjene ruske in nove države. V odškodninskem vprašanju se je določil povsem nov sistem, predvsem vsled strašnih poukov, ki jih je dala kriza, katera je pritisnila vso Evropo. Angleži so predlagali, naj se ne da plačilnemu ukazu za dobo moratorija, to je za leto 1922. oblika ultimatuma. Nasvetovali so, naj se rajši sklene sporazum. Sedaj je predrlo bolj kot kedaj poprej prepričanje, da sta nemška dobra vera in sodelovanje, ki se lahko dosežeta potom sporazuma, najbolje jamstvo za bodoča plačila. Nov načrt za plačanje odškodnine tekom moratorija, to je tekom tega leta, ni še bil določen. Nekatere točke so bile vendar določene. Treba je predvsem dovoliti Nemčiji moratorij, nemogoče je zahtevati plačila, določena v minulem majniku v Londonu, če se noče še bolj poslabšati svetovni gospodarstveni položaj, zmanjšati produkcija in trgovinske zveze, poslabšati valuta tudi v državah, ki so upnice in onemogočiti Nemčiji finančna obnovitev. B) Nemčija bo morala plačati v tekočem letu 720 miljonov zlatih mark, in sicer v 12 obrokih. C) Dogovore, sklenjene v Wiesbadenu med Loucherjem in Rathenanom, bodo zavezniške vlade odobrile, omejile pa bodo njihovo trajanje na tri leta. Plačila v naravi se bodo znižala na 905 miljonov zlatih mark za vse tekoče leto. D) Plačanje v naravi drugim zaveznikom bo omejeno na 500 miljonov zlatih mark.

Najbolj kočljivo in težavno je vprašanje porazdelitve omenjenih 720 miljonov. Smatra se, da se bo premagal francoski odpor, ki je osredotočen na svoto tekočega denarja, katerega mora Nemčija plačati v tem letu in na njegovo razdelitev.

Sistem moratorija vključuje uvedbo kontrolnega sistema, ki pa ne sme nikakor zmanjšati nemške podjetnosti in odgovornosti. Ta sistem predvideva dva ukrepa: predlog zavezniških upnikov Nemčiji, naj udejstvi nekoliko finančnih ukrepov; preselitev kontrolne komisije v Berlin. Ta komisija bi imela polnomoč in bi bila povsem neodvisna od odškodninske komisije ter bi bila v direktnem stiku z zavezniškimi vladami.

Ta rešitev, o kateri se bo razpravljalo tudi z nemškimi delegati, bi zaključila vsaj za eno leto razpravljanje med zavezniki o vprašanju odškodnine. Treba je razen tega vzpostaviti vzajemno zaupanje in preprečiti, da bi se vsakih 5 mesecev zopet razpravljalo o odškodninskem vprašanju. Smatra se, da se vsaj eno leto ne bo več govorilo o odškodninskem vprašanju, ker Nemčija je itak ponudila 900 miljonov, torej manj nego predvideva ta načrt, in ker bo načrt konference v Cannesu delo sporazuma z Nemčijo.

**Zita odpotovala v Švico**

PARIZ, 11. Bivša cesarica Zita je zapustila Pariz in je odpotovala v Švico.

## Občinske volitve v Gorici in Slovenci

Trenutno obstoje v Gorici sledeče stranke: republikanska, liberalna, ljudska, komunistična, socialistična, fašistovska ter akcijska skupina in združeni Slovenci. Gotovo je, da bodo komunisti in pravtako socialisti kot intransigenti nastopili sami zase. Vse ostale stranke pa si niso na jasnem, kako in kaj. Vzrok temu omahovanju je dejstvo, da ni nobena stranka sama zase tako močna, da bi si upala dobiti štiri petine vseh mandatov. Zato kombiniranje na vse načine: republikanci z akcijsko grupo, liberalci s fašisti itd. Pa tudi tu je težkoč, ker bi tudi v kombinaciji vsaka stranka hotela imeti večino v skupni listi. Slednjič so gotovi krogi stuhtali novo kombinacijo: koalicijo stanov. Vsak stan odpošlji v mestno starešinstvo po nekaj zastopnikov. Ta koalicija se ne združuje na podlagi političnih, ne narodnostnih, ne socialnih načel. Tudi ta kombinacija zadeva na velike težkoče kakor je na prvi pogled umevno.

Kaj pa mi Slovenci? Ker smo bili pri zadnjih državnozborskih volitvah po moči na drugem mestu, je umljivo, da vse gleda na nas, zakaj računati morajo z 800 — 1000 glasovi. Kako nastopimo Slovenci pri volitvah? Ali samostojno ali se združimo s kako drugo stranko? Naše vodstvo menda še ni zavzelo nobenega stališča in ni storilo še sklepov.

Edini kriterij, ki nas mora voditi, je sprava z Lahi in mirno soživljenje z njimi, s katerimi moramo v mestu sobivati. Če hočemo to doseči, je nujno potrebno, da nas italijanski rojaki priznajo za enakopravne; v tem trenutku kulminira načelo enakopravnosti v želji po slovenskih šolah v Gorici. To je conditio sine qua non. Enakopravnost izključuje državljane druge kategorije, kamor žalibog spadamo dejanski mi Slovenci; zakaj šolski davek moramo plačevati kakor laški rojaki, a šole se nam dosledno odrekajo.

Pod avstrijskim režimom so se Italijani borili proti slovenskim šolam. Takrat povsem umljivo. Bali so se sloveniziranja goriškega mesta. In imeli so prav. Zakaj dejstvo je, da bi ob stalnem pritoku Slovencev v mesto bilo danes občinsko starešinstvo po večini v slovenskih rokah in ulični napisi bi bili danes italijansko-slovenski. Tega bi ne bila povzročila kaka umetnost avstrijske vlade, niti imperij izem Slovencev, ampak realno dejstvo, da se je od 1900. l. pritok Lahov z dežele v mesto manjšal in je zadnja leta popolnoma izginil, dočim so se Slovenci stalno priseljevali. Že 1911. sem pri neki debati jasno rekel nekemu prijatelju: »Sloveniziranje Gorice ne pomeni poslovenjenja kakšnega Italijana; Lah ostane Lah, Slovenec ostane Slovenec; zvišanje števila Slovencev v mestu gre na račun dežele. Edino, kar more rešiti Gorico pred poslovenjenjem, je za Italijo srečen izid vojske proti Avstriji, zakaj če pripade Gorica Italiji, se odpre po politični meji zadržani val italijanskih mas na Goriško in tako ostane Gorica zavedno po večini laško mesto.« In to je danes resnica. Italijani ostanejo gospodarji Gorice; mi Slovenci ne bomo izginili, pač pa tvorimo in bomo tvorili manjšino. Tej manjšini naj Lahi privoščijo njene skromne želje po slovenskih šolah, po enakopravnosti. To se tem lažje zgodi, če pomislimo, da mesto živi v veliki meri od Slovencev (trgovci!) in da v žilah velikega dela sedanjih Lahov teče slovenska kri.

Sanje o slovenskem strahu so končale. Mi Slovenci smo in ostanemo manjšina. Mi smo se hočeš - nočeš za vselej odpovedali zavojevanju Gorice. Naš interes je mirno soživljenje z Italijani.

Italijani in Slovenci v novih deželah imajo zgodovinsko nalogo. Med Italijo in Jugoslavijo se je sklenila le pogodba, ne pa mir. Mir med Jugoslavijo in Italijo se ne bo sklenil ne v Rimu, ne v Beogradu, ampak edinole na Primorskem, v Gorici, Trstu in Istri. Mir med Slovenci in Lahi na Primorskem pomeni mir med Italijo in Jugoslavijo. Tega miru smo mi Slovenci in Italijani v Gorici potrebni, krvavo potrebni sta ga tudi Jugoslavija in Italija, ki si morata v svrho gospodarske povzdige vzajemno pomagati.

Mir med Lahi in Slovenci na Goriškem se da začeti prav ob volitvah. Dajte nam, kar nam gre, in volilni boj se ne bo vršil v znamenju laško-slovenskega spora! Mi pozivljamo italijanske sorojake na sporazum s Slovenci.

Kateri Italijani vzdignejo barjak sporazuma? Kateri Italijani se opogumijo za načelo sprave?

Virgilij Šček.

**Briandove izjave o francosko angleški zvezi.**

CANNES, 11. Po zaključku seje vrhovnega sveta je Briand izjavil francoskim časnikarjem, da tekom pogajanj glede obrambnega dogovora ni šlo za to, da pride zopet do razprave o francoskih zalogih in njenih pravicah do organizacije državne obrambe. Briand je poudarjal, da se je razpravljalo samo o zvezi med Francijo in Agnlijo, katere namen bi bil, da zaščiti v skupnem interesu francosko-nemško mejo proti vsakemu nemškemu napadu. Briand promatra to vprašanje z bolj širokega stališča, toda Anglija se je pripravljena obvezati samo za franc.-nemško mejo. Briand je mislil na to, da bi se vse države obvezale, da bodo vzajemno spoštovale svoje meje in da se ne bodo medsebojno napadale.

Briand je končno govoril o delovanju konference. Poudarjal je, da se doslej ni govorilo in da se tudi nikdar ne bo smelo govoriti o tem, da bi se dalo Franciji l. 1922. manj, nego ji gre po vsej pravici.

**Ustanovitev mednarodnega sindikata**

CANNES, 11. Včeraj je vrhovni svet odobril to-le resolucijo: Vrhovni svet odobrava ustanovitev mednarodnega sindikata in pridruženih sindikatov v posameznih državah, ki naj pospešijo gospodarsko obnovitev Evrope in zajamčijo sodelovanje vseh narodov za povrnitev normalnega življenja. Vrhovni svet je določil, naj se takoj sestavi odbor, sestavljen od dveh angleških, dveh francoskih, enega italijanskega in enega japonskega delegata. Temu odboru naj se da potrebna polnomoč, da pritegne k sebi še zastopnike drugih držav. Odbor bo imel nalogo, da: 1. prouči načrt v njegovih podrobnostih; 2. da izgotovi vsa pripravljalna dela, 3. da organizira centralni sindikat in pridružene sindikate, tako da se delovanje teh različnih ustanov lahko začne čim prej, 4. da sporoči genovski konferenci dosežene uspehe, 5. da sporoči toliko konferenci v Genovi, kolikor drugim vladam predloge, ki bi mogli koristiti sindikatu in konferenci v Genovi. Vlade, zastopane v vrhovnem svetu, se obvezujejo na takojšnje vplačanje 10.000 šterlingov ali enake vrednosti, ki se bodo porabili za odbor, za organizacijo in za vse potrebščine sindikata.

**Francoska zbornica poziva Brianda, naj ne popušča**

PARIZ, 11. Finančna komisija zbornice je brzojavila Briandu ta le sklep: Finančna komisija je vznemirjena vsled glasov, da namerava konferenca v Cannesu zmanjšati francoske pravice do nemške odškodnine, kar bi imelo usodne posledice za obnovitev osvobojenih pokrajin in za francoske finance. Vsled tega opozarja vlado, da se je obvezala, da ne bo dovolila nikake nove žrtve.

Komisija za vnanje stvari je sprejela resolucijo, predloženo od več poslancev, s katero se vlada poziva, naj ne sprejme novega znižanja francoskega kredita, ne izpremembe roka, določenega za plačanje, ne kršenja belgijskih pravic, ne omejitve garancij za izvršitev nemških obvez, ki so Franciji zajamčene v pogodbah in dogovorih.

**Državni podtajnik — deserter**

NANCY, 11. Korni poveljnik je ukazal, naj se uvede proces proti poročniku Vilgrainu, bivšemu državnemu podtajniku, radi desertacije. Proces se bo pričel 18. t. m.

## Italija

**Preprečen poskus revolucije?**

FIRENZE, 11. Snoči je policija izvršila hišno preiskavo pri raznih komunistih in po komunističnih društvih. Te preiskave so baje preprečile poskus splošne komunistične revolucije v Italiji, ki so ga nameravali izvršiti prekucuški elementi.

**Cela vas pokopana**

MESSINA, 11. Vas S. Fratello na Siciliji je razdejal plaz. Ljudstvo je moralo zapustiti vas in se preseliti. Nesrečnim ljudem je bila poslana od vseh strani izdatna pomoč. Vas se bo morala znova sezidati na drugem mestu.

## Anglija

**Ministrski svet je vzel na znanje načrt francosko - angleškega sporazuma**

LONDON, 11. Ministrski svet je vzel na znanje načrt sporazuma med Francijo in Anglijo ter je takoj objasnil Lloydu Georgeu svoje stališče.

**Angleška vlada odobrila Lloyd Georgeovo spomenico o angleško - francoski zvezi**

LONDON, 11. »Times« javlja, da je angleška vlada soglasno odobrila Lloyd Georgeovo spomenico o angleško-francoski zvezi.

CANNES, 11. Danes ob 10.30 je Lloyd George izročil Briandu načrt francosko-angleškega dogovora. Briand je odpotoval ob 15 v Pariz, da predloži načrt svoji vladi v proučevanje.

**Bombe v Belfastu. — Irski ujetniki bodo osvobojeni**

BELFAST, 11. Nocoj je padlo v nekaterih ulicah nekoliko bomb, ki so ranile nekoliko oseb.

Govori se, da se bodo vsled pogajanj med Griffithom in zastopniki angleške vlade v kratkem izpustili vsi irski ujetniki, vštevši tudi one, ki so obsojeni na smrt.

**Nova irska vlada**

DUBLIN, 11. Grifflith je bil izvoljen za predsednika Dayl Bireanna z vsemi glasovi razen enega. Nova vlada je sestavljena od Collinsa, ministra za finance, Gavana Duffyja, ministra vnanjih stvari in Kulcahyja, ministra za narodno obrambo.

**Irski parlament odgoden**

DUBLIN, 11. Dail Eireann je odgoden do 14. februarja tekočega leta.

**Papež čestita Ircem**

DUBLIN, 11. Na včerajšnji seji Dail Eireanna je prečital predsednik zbornice poslanico kardinala Gasparrija, ki v imenu papeža čestita Dail Eireannu k sklenjenemu miru.

## Amerika

**Amerika se glede svoje udeležbe na konferenci v Genovi še ni odločila**

WASHINGTON, 11. Ameriška vlada se še ni odločila, ali se bo Amerika udeležila gospodarstvene konference v Genovi ali ne. V primeru, da Zedinjene države vabilo na konferenco sprejmejo, je verjetno, da bo načelstvo ameriške delegacije prevzel Hoover.

## Avstrija

**Sneg v Avstriji. — Železniške zveze s Tirolsko in Švico prekinjene**

DUNAJ, 11. Na arlberški progi je zapadlo toliko snega, da so bile železniške zveze s Tirolsko in Švico prekinjene. Vlaki z Dunaja morajo voziti v Pariz skozi bavarsko.

**Madžarski zastopniki na Dunaju**

DUNAJ, 11. Danes sta prispela na Dunaj madžarski ministrski predsednik grof Bethlen in minister vnanjih stvari grof Bannfy, ki sta začela pogajanja za avstrijsko-madžarski dogovor.

# Dnevne vesti

**VOLILNE ODBORE po deželi opozarjamo na današnji uvodni članek izpod peresa g. poslanca dr. Wilfana, ki izčrpno tolmači, kako je treba razumeti določbe volilnega reda, ki govorijo o tem, za koliko kandidatov lahko volilec glasuje. Navodila, ki jih vsebuje omenjeni članek, so v tem oziru končnoveljavna.**

**V petek 13. t. m. ob 3. popoldne se bo vršila v uredniških prostorih seja «Odseka političnega društva «Edinost» za Trst in okolico».** Vabljeni so vsi odborniki in zaupniki iz mesta in okolice.

**Kdo podžiga sovraštvo med Italijo in Jugoslavijo?** Prečitali smo. Ne moremo verjeti svojim lastnim očem. Potrpite, da prečitamo še enkrat! In vendar je res. Saj je pred nami črno na belem. Je to poluradna izjava, ki se bavi z vprašanjem, kdo da podžiga sovraštvo med Italijo in Jugoslavijo. Vi porečete gotovo, da so to jugoslovenski rovarji in šovinisti. To pot se motite. Rečena poluradna nota ugotavlja, **da se pogajanja med Italijo in Jugoslavijo vršijo z največjo iskrenostjo in prisrčnostjo na obeh straneh in na obeh straneh da je najboljša volja,** da se izbrišejo utisi zadnjih incidentov, pri čemer da z vso vnemo sodeluje jugoslovenski poslanik v Rimu dr. Antonijević. — Kdo je torej krivec? Italijani ne, Jugosloveni to pot tudi ne. Čujte torej: v »dobro poučenih krogih« v Rimu so našli krivca — kozla, ki naj nosi grehe tega sveta. Rečeni krogi sumijo namreč — tako pravi omenjena nota —, da vse težave med Rimom in Belgradom provzročajo in razburjajo javno mnenje ... **grški politiki in bankirji!** Kdo bi bil mislil na to? Grki so sicer res znani že od nekdaj kot veliki trgovski navihanci. Da bi pa imeli svojo zlobno roko vmes tudi v navzkrižjih med Rimom in Belgradom, to pa se nam in tudi ostalemu svetu niti sanjalo ni. Morda bilo bi dobro, če bi v Rimu še nadalje zasledovali krivce. S kake zvezdarnice bi jih morda — vrag je vrag — zasledili tudi na — luni! Pa bodimo resni! Resnični krivci so Rimu veliko bližje, nego je Grška. A vir vsemu zlu je ravno v tem, da jih nočejo videti!

**Furlanija — čudna dežela!** Tako sodbo izreka »Nazione«. Ugiblje, na katero stran se nagnejo tamkajšnji komunisti sedaj, ko je Lenin postal bolj reformist, nego so reformisti sami. Mnogi skrajneži da se vprašujejo: Kje je prav za prav skrajna struja? Kam pojdejo ubežniki? Nekateri bodo — tako modruje »Nazione«. — iskali zavetišča pri socialistih, drugi v stranki »popolarov«. In dostavlja: »V mnogih občinah bi se mogle ojačiti narodne stranke, ako bi ne bila furlanska ravan — **zelo čudna** dežela!« — Da, res je: Furlanija je kaj čudna dežela in ljudje v nji so res čudni ljudje! Namreč za tiste, v katerih imenu piše »Nazione«. To so Furlani pokazali tudi ob zadnjih državnozborskih volitvah. V mnogih občinah bi se mogel ojačiti italijanski nacionalizem, pa se vendar — ne more! Tu mora imeti sam vrag svoje peklenske prste vmes!

**Kaj je potrebno Trstu.** Včerajšnji «Lavoratore» je posnel po dunajskem listu «Neue Freie Presse» dolg članek, ki se bavi z razmerami v reškem in tržaškem pristanišču s posebnim ozirom na vprašanje svobodne luke. Reka kot svobodna luka — je rečeno med drugim v tem članku — bo postala naravno izhodišče za dobršen del jugoslovenskega zaledja, predvsem hrvatskih krajev. To bo veljalo vsaj do tistega gotovo še oddaljenega hipa, ko bosta Splet in Gruž zvezana z glavnimi jugoslovenskimi železniškimi progami potom obsežnega železniškega omrežja. Tudi trgovina iz slovenskih krajev, ki je dosedaj silila skoraj izključno proti Trstu, se bo obrnila proti Reki. Ravno tako bo ogrska trgovina zopet našla na Reki svoje stare zveze, ko se ustalijo politične in gospodarske prilike v tem mestu. To se bo zgodilo tudi vsled tega, ker je razdalja med Budimpešto in Reko mnogo manjša kot med Budimpešto in Trstom. Trst gre torej navzdol in je vsled konkurence Reke obsojen na trajno propadanje. Vsled tega nastaja potreba, da se temu odpomore. Trgovinski krogi v Trstu in drugod po Julijski Krajini zahtevajo, naj vlada izpolni svoje obljube glede proglasitve Trsta za svobodno luko. Toda Italijanska vlada bi hotela, da bi se to vprašanje sploh pozabilo, kajti Benetke in Genova bi tudi zahtevale svobodno luko, ako bi se tak položaj dovolil Trstu. Toda — pravi članek dalje — obziri na državno blagajno ne bodo smeli odločati glede tega vprašanja, temveč se bo vlada morala sprijazniti z žrtvami, ki so potrebne, da se propadanje Trsta zajezi. V tržaškem splošnem skladišču je za poldrugo miljardo nakopičenega blaga, ki se ne more odpraviti na trge bližnjega vzhoda. To je nemogoče vsled tega, ker Trst ne more tekmovati s severnonemškimi pristanišči Hamburgom in Bremenom. Prevoz ene tone blaga iz Hamburga v Carigrad je še pred kratkim stal 1200 mark, dočim je treba plačati črez Trst 3000 lir. Jugoslovenska, avstrijska in čehoslovaška trgovina z lesom, ki je šla prej skoz Trst, se je obrnila proti Grški, odkar je grška valuta postala slabša kot italijanska. Trgovino s kavo je popolnoma izkopal državni monopol, ki je trajal do pred kratkim. Trgovina z egiptovskim bombažem, ki je nekdaj cvetela, je sedaj popolnoma mrtva. Proglasitev svobodne luke pa bi po mnenju člankarja dunajskega lista več ne zadostovala za gospodarsko povzdigo Trsta in za obnovitev njegove trgovine. Poleg svobodne luke bo treba znižati železniške tarife, paroplovna društva bodo tudi morala skrčiti najemnino za ladje. Sedaj znaša ta najemnina iz Trsta v severno Ameriko dvakrat več kakor iz Hamburga v severno Ameriko. K vsemu temu pa se pridružuje dejstvo, daje draginja v Trstu mnogo večja kot v kateremkoli mestu stare Italije.

To so glavni orisi sedanjega položaja v našem mestu. Slika je vestna in izpričuje, da pozna člankar dobro razmere v Trstu. Popolnoma se strinjamo z njim, da proglasitev svobodne luke ne bo zadostovala za obnovitev trgovine v Trstu. Po našem mnenju tudi znižanje tarif na železnicah in najemnin za ladje ne bo še dovolj, dasi je neobhodno potrebno. Trstu je poleg vsega drugega neobhodno potrebno, da si pridobi nazaj tisto dobro ime in tisti dobri glas, ki ga je užival pred vojno. Mislimo, da ni treba dokazovati pomen, ki ga ima za trgovce in tudi za trge njih dobro ime. To dobro ime je Trst izgubil po krivdi tržaških šovinistov. Dokler se bodo v Trstu tako za šalo lahko sežigavale hiše, naj bodo tudi slovenske, se našemu mestu ne more povrniti njegov prejšnji dobri glas.

Prvi predpogoj obnovitve je, da prenehajo v naši deželi in v našem mestu enkrat za vselej vsaka nasilja kakršnekoli vrste. Še le potem se bodo lahko ukrepali nadaljnji koraki, katerih posledice ne bodo mogle izostati.

**«Slovani za — svitle denarce!»** Pod zvenečim naslovom «Slovani za svitle denarce» piše «La Nazione» svoje — neslanosti z ozirom na božičnico, ki so jo priredili naši Barkovljani svojim šolskim otročičem. Omenja, da so nabrali 4000 lir v ta namen. Potem pa jih hoče nekako smešiti s pripombo: «S 4000 lirami se ne delajo čudeži. Vendar mislijo Slovani, da so s tem dovolj dostojno obdarili svoje božično drevo — v volilne svrhe! Zdi se nam pa, da so imeli v drugih časih drugačne običaje radodarnosti.» — Posebno pa je spekla «Nazione» beseda o Judeževih groših v našem poročilu na naslov tistih starišev — redki so —, ki morda menijo, da so premalo dobili in ki hočejo zato v bodoče pošiljati svoje otroke v italijansko šolo. Tržaški list vzklika tu res neslano: «To kaže, da so ti **Slovani le za — svitle denarce!**» Nazione» zaključuje s pripombo, da bi vsak komentar le kvaril vtis. Pa napišimo mi par besed komentarja! «Nazione» je bila previdna, kajti, če bi bila napisala komentar, bi se dotaknila stvari, ki bi žgala za nohti — njo samo.

Stara znana resnica je, da ravno oni lovijo slovenske otroke v svoje šole s — svitlimi denarci. Pa saj je nanesel slučaj, da italijanski listi ravno sedaj objavljajo poročila o božičnici laškega rikreatorija v Škednju in drugod, kjer naštevajo, koliko so porazdelili med otroke raznega božjega blagoslova! Ali niso bili tudi za to potrebni — cekini?! (Nazione» govori namreč o «cekinih»). Nam je le v čast, če odklanjamo «Judeževe groše». Njim pa so ravno Judeževi groši od nekdaj edina vaba za slovenske **nezavedne stariše.** Mi odklanjamo «Slovane za svitle denarce,» oni pa jih lovijo s svojimi — cekini.» Kdo stoji moralično višje?!! «Nazione» je že vedela, zakaj se je previdno izognila — komentarja!

**Važno za upnike avstrijske poštne hranilnice.** Mnogo naših ljudi, zavodov in društev je imelo svoj denar pri avstrijski poštni hranilnici kot hranilne vloge ali pa v tekočem računu, v takozvanem čekovnem prometu. Italijanska vlada se je sedaj končno odločila, da zamenja ta denar svojim državljanom v lire. To se izvrši na ta način, da stopi italijanska država nasproti avstrijski poštni hranilnici na mesto svojih državljanov, s tem, da izda letem za odgovarjajoči znesek v razmerju 60 L za 100 K vložne knjižnice italijanske poštne hranilnice. To pa samo glede vplačil izvršenih pri avstijrski poštni hranilnici pred premirjem (4. 11. 1918.) in samo v korist italijanskih državljanov iz starih pokrajin in pripadnikov anektiranih pokrajin, kolikor so postali italijanski državljani v zmislu mirovne pogodbe vsled rojstva ali vsaj vsled opcije. Tem poslednjim se izmenja denar samo, če bo opciji ugojeno. Podrobnejši predpisi za izvršitev izmenjave se še objavijo. Samo ena je že sedaj določena, in sicer, da bo rok, v katerem bo treba predložiti hranilne knjižice, oziroma listine v dokaz terjatve iz tekočega računa, **v 45 dneh od dneva objave dotičnih predpisov.** Ker bo gotovo tudi treba predložiti v istem roku dokaze, da ima prosilec pravico do izmenjave, da je torej italijanski državljan ali n. pr., če bo šlo za trgovinsko družbo, da so njeni člani italijanski državljani, je dobro, da tisti, ki se jih tiče, že sedaj pripravijo potrebne listine. Zlasti velja to tudi za naša društva, katerih blagajniki ali drugi odborniki, ki so bili upravičeni razpolagati s hranlnimi vlogami ali v čekovnem prometu pri poštni hranilnici, so se mejtem menjali vsled smrti ali iz drugih razlogov. Škoda bi bilo za vsako stotinko našega narodnega premoženja, ki bi se radi naše zamude na ta način izgubila. W.

**Proslava obletnice mladinskega društva «Prosvete.»** Rečeno bodi, da nismo pričakovali take slavnosti. Nismo mogli verjeti, da jih bo toliko a priznavamo, da smo se zmotili.

V nedeljo smo videli nebroj naše mladine, mladine ki je prihitela iz vseh delov mesta, iz bližnje in daljne okolice, z Goriškega in iz tužne Istre. Prihitela je, da pozdravi idejo ki nas veže nas vseh in, da se tu še enkrat zveže v celoto, po kateri hrepeni naš narod. Prihitela je, da se pozdravi med seboj ter da se spozna. Oči so jim žarele od veselja, ko so si segali v roké, saj so prišli s trdnim prepričanjem, da pokažejo to kar so bili v stanu napraviti v teku enega leta.

Tržaška «Prosveta», je slavila v nedeljo 8. t. m. obletnico svojega obstoja in svojega delovanja. Hotela jo je proslaviti na način, ki odgovarja njenemu resnemu delu.

Dramatični odsek je vprizoril popoldan Finžgarjevo trodejanko «Veriga». Razveselili so nas mladi igralci, ki so pokazali mnogo umevanja do resnega dela. Igra je uspela nadvse pohvalno. Dvorana je bila natlačena nabito polna, umetniškega užitka tako žejnega, ljudstva. Po predstavi je mladina aranžirala zabavni večer, na katerem naj bi te vsi tisti ki so od daleč in blizu prihiteli prijateljsko pogovorili in seznanili. Govornik «Matice» je orisal na kratko nastanek in delovanje poslednje in pozval navzoče, naj podpirajo to mladež, da ne omaga na svoji težki poti.

Govoril je tudi naš prvoboritelj nar. posl. g. dr. Wilfan, katerega beseda o tem smo prepričani, ni padla na kamenita tla, pač pa v plodovito srce naše mladeži. Vsako njegovo besedo so spremljale prisrčne ovacije s strani vseh navzočih.

Prehitro je prišel čas ločitve. V vznešenih besedah se je predsednik «Matice» zahvalil vsem navzočim za poset. Nastopil je tudi moški in mešani zbor, ki nas je res iznenadil, s svojim mladinskim ubranim petjem. Tudi razne deklamacije so bile povoljno rešene. Ugoden vtis je napravil efektni monolog «Mati».

Ginljiv trenotek je bil tudi, ko so odposlanci podružnic ml. dr. «Prosvete» z dežele pozdravili navzoče in se jim zahvalili za dosedajno podporo, proseč jih, naj jim bodo naklonjeni tudi v bodoče.

Razšli smo se s trdnim prepričanjem, da bo naša mladina nadalejvala svojo čeprav trnjevo a vendarle ljubo ji pot srčno in pogumno kot dosedaj.

Ml. društvu «Prosveti» pa kličemo, krepak: Le tako naprej!

**Davki.** Finančna direkcija za Julijsko Krajino razglaša znova roke dospelosti za razne neposredne davke kakor tudi posledice zanemarjenja rokov.

V smislu zakona od 9. marca 1870, drž. zak. št. 23, se razglaša, da se morajo sledeči davki plačati v nastopnih rokih:

a) zemljarina v mesečnih obrokih, in sicer prvega vsakega meseca v naprej;

b) hišno-razredni kakor tudi hišnonajemni davek zunaj mesta Trsta v mesečnih obrokih, in sicer prvega vsakega meseca v naprej; v mestu Trstu in okolici pa se mora plačati hišno-najemni davek 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra;

c) 5% davščino od hiš, davka prostih radi zidanja, je treba plačati v istih rokih kakor hišno-najemni davek, t. j. v Trstu in okolici 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra, zunaj Trsta pa prvega vsakega meseca v naprej;

d) občno pridobarino je treba plačati za vsako četrtletje v naprej, 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra. Istotako je treba plačati pridobarino od javnemu polaganju računov podvrženih podjetij v štirih enakih 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra poteklih obrokih;

e) v kolikor se rentni davek ne plača na način, kakor je označen v § 133, zakona od 25. oktobra 1896, drž. zak. 220, t. j. potom odbitka, ga je treba poravnati v dveh enakih 1. junija ter 1. decembra poteklih obrokih;

f) dohodarino je treba plačati s pridržkom določeb § 234 zakona od 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220 oziroma cesarska naredbe od 8. julija 1898, drž. zak. št. 120, v dveh enakih 1. junija ter 1. decembra poteklih obrokih. Vsled teh zakonitih odredeb so dolžni vsi oni, ki izplačujejo dohodke, omenjene v §§ 167 ter 168 gornjega zakona, ako isti niso povsem spremenljivi, odtegniti prejemnikom od teh dohodkov predpisano dohodarino in plačarino, ki se jim v to svrho vsakoletno prijavi. Odbitki se izvršijo v istih razmernih obrokih kakor izplačevanje prejemkov;

g) vse vojne doklade je treba vplačati v smislu § 3 cesarske naredbe od 28. avgusta 1916. drž. zak. št. 280 obenem z rednim davkom;

h) vojno dobičkarino je treba vplačati v smislu § 17 cesarske naredbe od 16. aprila 1916, drž. zak. št. 103, vselej v dveh enakih obrokih, od katerih prvi poteče 30 dni po dostavi plačilnega naloga, drugi po poteku nadaljnih šest mesecev.

Kdor navedenih neposrednih davkov ne plača najpozneje v 14 dneh po pret. roka, določenega za poravnanje vsakega teh davkov, je dolžan plačati zamudne obresti, če presega posamezni redni davek za vse leto 100 lir.

Zamudne obresti se računajo od dneva, sledečega roku za vplačanje, do dne plačila, tako da pride po $1^{a}/_{10}$ stot. na vsakih 100 lir vsak dan, kar se z dolžnim davkom vred izterja.

Dolžni davek je treba vplačati pri pristojnem davčnem uradu.

Slednjič se opozarjajo plačevalci še na sledečo določbo § 5 zakona od 9. marca 1870, drž. zak. št. 23: «Če bi se ob začetku novega davčnega leta še ne bi mogel dolžni davek za to leto posamnim davkoplačevalcem stalno predpisati, se davki za ustavno dovoljeni čas plačujejo v znesku, predpisanem za preteklo davčno leto, dokler se ne odmerijo novi davki, v katere je potem všteti že izvršena plačila.» — Trst, 1. januarja 1922. — Namestnik predsednika in finančni ravnatelj za Julijsko Benečijo: Vidulich.

**Občinski davki.** Tržaški municipij razglaša: Davek na klavirje in biljarde za leto 1922. je dospel 1. januarja in se mora plačati najpozneje do 14. t. m. Posestniki in detentorji klavirjev in biljardov, ki svoje posesti še niso priglasili, morajo to storiti najpozneje do 20. t. m., drugače zapadejo kazni (dvakratni znesek davka in globa do 300.— lir). Kdor pride med letom v posest imenovanih predmetov, je dolžan svojo posest naznaniti tekom 8 dnevov. Tiskovine za naznanitev se dobe na municipiju I. nadstr. soba št. 50. Davek se plača pri občinski blagajni. — Posestniki štirinogačev v mestu in predmestju morajo naznaniti svojo posest municipiju do konca t. m. ter v istem roku plačati tudi davek za leto 1922. pri občinski blagajni. Kdor postane tekom leta posestnik kakega štirinogača, mora to naznaniti municipiju v treh dneh; davek se mu bo odmeril pro rata. — Lastniki in upravitelji poslopij in zemljišč se opozarjajo, da dobijo pri municipiju (I. nadstr. soba št. 50) naznanilne pole. Pole morajo biti izpolnjene in predložene municipiju najpozneje do 31. januarja t. l.

**Priporočene pošiljatve** se bodo pri glavnih tržaških pomožnih uradih od 16. t. m. dalje sprejemale ob delavnikih do 8. ure zvečer.

**Dramatični odsek mladinskega društva «Prosveta»**, podružnica Sv. Jakob, bo imel danes ob 20. važen sestanek v navadnih prostorih. — Vodja.

**Zahvala.** Šentjakobska CMD se tem potom najtopleje zahvaljuje gdu Josipu Bizjaku, plesnemu učitelju za brezplačno vodstvo plesa dne 6. t. m., gi Jelki za olepšanje božičnega drevesca in šentjakobski čitalnici za prepustitev odra o priliki božičnice in plesa na korist otroškega vrtca pri Sv. Jakobu.

**Kmetijsko-vrtnarska zadruga v Trstu** bo imela v nedeljo 15. t. m. ob 9. uri predpoldne odborovo sejo v svojih prostorih.

**Urad za uvoz in izvoz, ki je imel doslej svoj sedež v ulici Torre bianca 28, se je preselil v poslopje generalnega civilnega komisariata (soba štev. 19). Informacije** se dajo vsak dan od 11. do 12. in od 17. do 18.

**Pevski zbor «Učiteljske Zveze».** Vaja za pevce (pevke) postojnskega okraja se ne bo vršila 12. t. m., temveč v nedeljo 15. t. m. ob 11. uri pri Paternostu.

## Iz tržaškega življenja

**Blazen delavec.** Žalosten prizor — ki je privabil skupaj veliko število napol zaspanih, prestrašenih stanovalcev, — se je odigral včeraj ponoči okoli tretje ure v obljudeni hiši št. 691 pri Sv. Ivanu, kjer stanuje v prvem nadstropju delavec Josip M.

Ob omenjeni uri se je zbudil delavec iz težkih sanj. Kmalu na to je vstal, se oborožil z debelo gorjačo in začel divjati po stanovanju, da je zbudil ženo, sina in sostanovalce.

— Kaj Ti je? — ga je vprašala žena.

— Molči, sicer ubijem Tebe, sina ... vse!

— Moj Bog, pomagajte! Zblaznel je — je vpila ženska brez prestanka in se skrivala s sinom. Mož pa je še vedno grozil in razbival pohištvo. Prihiteli so sostanovalci, prihitela sta dva stražnika in Treves z dvema strežnikoma, ki sta po dolgem trudu pomirila blaznega delavca ga nato odpeljala v opazovalnico mestne bolnišnice.

**Žalosten konec nevrastenične matere.** V našem listu od 5. t. m. smo poročali o skrivnostnem izginjenju Carmele Rendicheve, stanujoče v ulici Lorenzo Bernini št. 6. Sedaj smo doznali, da so jo povlekli ribiči iz morja pri Miramaru. Kakor znano, je bila ženska nevrastenična in za to se izključuje, da je padla po nesreči v morje.

**Dva požara.** Pred včerajšnjim je izbruhnil ogenj v podstrešju sodnijske palače v ulici SS. Martiri št. 6. Ogenj, ki je povzročil neznatno škodo, je izbruhnil iz naslednjega vzroka: Skozi podstrešje je napeljan dimnik. V tem dimniku so se vnele saje. Radi tega se je dimnik preveč segrel in ožgal tramove v omenjenem podstrešju.

— Iz istega vzroka je izbruhnil ogenj v stanovanju Josipa Maraspinija v ulici dei Burlo štev. 1.

**Ponarejen 100 lirski bankovec.** Pred snočnjim je bil aretiran pomorščak Evgen Nodos, stanujoč v ulici S. Marco št. 3, ker je oddal v neki hiši v ulici S. Filippo št. 5 ponarejen 100 lirski bankovec.

**Tatvina.** Včeraj pri belem dnevu so vdrli neznani tatovi v stanovanje Carmele Morpano v ulici Gianrinaldo Carli št. 4 in odnesli 7000 lir v denarju. Tatvina je bila javljena policijskemu komisariatu v ulici della Sanità.

**Razpečevalec ponarejenih dvolirskih bankovcev.** Včeraj je bil aretiran 17 letni Atii Sodersnich, stanujoč v zagati della Fontanella št. 1, ker je razpečaval ponarejene dvolirske bankovce. Aretiran je bil tudi njegov sokrivec Romeo Ban, stanujoč v Puli, ulica dell' Asilo št. 1, in Marijan Jess, stanujoč v ulici della Ginnastica št. 22. Policija zasleduje še druge krivce.

# CANNES - GENOVA

Med svetovne mogotce, ki odločajo o usodi Evrope, moramo staviti na prvo mesto angleškega in francoskega ministrskega ministrskega predsednika. Lloyd George in Briand imata takorekoč v rokah ostalo Evropo. Do sedaj predstavljata ta dva gospoda najvišjo evropsko oblastvo. Včasih pritegneta še Italijo in Belgijo v svoja posvetovanja zaradi lepšega, posebno se to zgodi tedaj, ko sta si omenjena gospoda v navzkrižju, kar se večkrat dogaja. Zato je bilo treba sklicati toliko konferenc.

Jedro vseh dosedanjih konferenčnih razprav je bila versailleska pogodba z odškodninskim vprašanjem. Spočetka je bilo to vprašanje sporna točka med Francijo, ki se je hotela do pičice držati vseh točk omenjene pogodbe, in pa Nemčijo, ki je skušala do danes z raznimi sredstvi ublažiti stroge določbe versailleskega usodnega pisma. Toda v tem boju je vedno podlegla Nemčija in Francija se je pripravljala na to, da popolnoma ugonobi svojo nekdanjo nevarno tekmovalko. Politični in gospodarski ugonobitvi takega odločilnega gospodarskega in političnega činitelja Evrope, kot je Nemčija, se je postavila Anglija po robu, ne samo z ozirom na morebitno premoč, ki bi jo Francija zadobila v Evropi, ampak pred vsem, ker bi smrt nemške industrije in proizvodnje sploh silno zadela blagostanje Britanije. Zato je bil ta spor pred vsem gospodarskega izvora. Angleži so v svoji dalekovidnosti že davno zaslutili to resnico, ki se je udejstvovala in se še udejstvuje. Angleška industrija in angleško gospodarstvo preživlja take težke preizkušnje, kakor še nikoli do sedaj. Gospodarska kriza, nastala vsled pomanjkanja bogatih izvoznih trgov, zavzema vsak dan hujši obseg v vseh panogah angleškega gospodarstva. To je torej glavni vzrok, da ne morejo dopustiti Angleži, da bi Nemčija propadla.

Zdi se pa, da so tudi Francozi prišli do spoznanja, da bi imeli posebno oni veliko škodo, če bi Nemčija gospodarsko podlegla. Prvič bi morala Francija brisati vso vojno odškodnino in drugič bi nemški polom v kratkem tudi francosko gospodarstvo, ne glede na odškodninsko vprašanje, močno pretresel. Seveda ne velja to le za Francijo in Anglijo, ampak tudi za vse dežele ostale Evrope. Z ozirom na to, ker nimajo razen velevlasti manjše države niti v tem za vse življenskem vprašanju nobene besede, zato govorimo v glavnem le o francoskih in angleških težnjah.

Poostrenje gospodarske krize je poostrilo tudi politične odnošaje med velesilami z ozirom na različno naziranje v obnovi Evrope. Kakor ne more biti obnova Francije izključno francoska zadeva, tako tudi ne more biti morebitni polom Nemčije izključno nemška zadeva. Vsak dan se jasneje pokazuje dejstvo, da so razne države v gospodarskem in kulturnem oziru odvisne med seboj. Ni ga naroda ali države, ki bi se mogla zapreti s kitajskim zidom ter živeti z lastno proizvodnjo. Politična nesoglasja so se zlasti pokazala pred kratkim v Washingtonu, ko so se Francozi uprli omejitvi podmornikov, ne glede na druga nesoglasja, ki smo jih imeli priliko opazovati tekom konference.

In ko se je vrnil Briand v Evropo, je že zopet strašilo to preklicano odškodninsko vprašanje in treba je bilo novih posvetovanj. Že zaradi javnega mnenja se je moral Briand držati doslej besedila versailleske pogodbe in krčevito braniti vsako črkico tega nesrečnega akta, da se ne zruši vse versaillesko naporno delo v nič. Toda Lloyd George je bil takrat odločen. V dolgih predposvetovanjih sta se oba ministrska predsednika le sporazumela v glavnih vprašanjih. Lloydu Georgesu se je posrečilo prepričati svojega francoskega tovariša, da je treba ubrati drugo pot, ako naj se vzpostavi Evropa. In glavna pridobitev teh posvetovanj je bila, da se mora tudi odškodninsko vprašanje podrediti višjemu smotru, t. j. splošni obnovi Evrope. Prvič, ker je odškodninsko vprašanje Nemčije v vzročni zvezi s tem višjim smotrom, in drugič, ker preti sicer vsej Evropi gospodarski polom.

In tako smo srečno dospeli do konference v Cannesu, ki je prva konferenca, na kateri se je nekaj važnega in resnega sklenilo. Že samo dejstvo, da ni stala v ospredju francosko-nemška zadeva vojne odškodnine, ampak celotno obnovitveno vprašanje vse Evrope, ki je odvisna od vzpostave Rusije in ohranitve Nemčije, nam dokazuje resnost razprav v Cannesu.

Lloyd George je v stvarnem in temeljitem govoru dokazal, da je v interesu ne samo Nemčije in Rusije vzpostava teh držav, ampak v interesu vsega zapada z zmagovalci vred. Zato je treba na vsak način pritegniti obe deželi v neposredno sodelova je. V to svrho naj se sestane v najkrajšem času konferenca, na kateri se bo razpravljalo o gospodarski obnovi Evrope, a na to konferenco naj se pozovejo tudi predstavniki Rusije in Nemčije in tudi manjših držav. To je torej prva oficielna izjava od strani zaveznikov, kjer se priznava tudi premagancem oziroma nekdanjim sovražnikom pravica sodelovanja.

Italijanski ministrski predsednik je v dolgem govoru pojasnil stališče Italije, ki je za to, da se skliče gospodarska konferenca, na katero naj se povabijo Rusija, Nemčija in druge države. Le naglašal je, da se mora Rusija odpovedati vmešavanju v notranje zadeve tujih držav, za kar mora dati poroštva.

Najbolj važna pa je izjava francoskega ministrskega predsednika Brianda, ki je načelno v soglasju s predlogi Lloyda Georgea. Povedal je, da je vzpostava Rusije važen predpogoj za prospevanje nemške industrije in nemškega gospodarstva, od katerega je zopet odvisno odplačevanje odškodnine. Tudi on zahteva garancije od Rusije. Rusija bo morala dati politična in gospodarska poroštva. Predvsem bo morala priznati obveznosti prejšnjih vlad, pustiti svobodo inozemski privatni trgovini in podjetnosti ter se odpovedati boljševiški propagandi na zunaj.

Tako je prodrlo to načelno vprašanje in Rusija stopi v kratkem zopet na evropsko pozornico.

Na eni naslednjih sej se je formuliral sklep, s katerim se pozoveta ruski predsednik ljudskih komisarjev Lenin in Čičerin, da prideta na gospodarsko konferenco, ki se bo vršila v mesecu marcu t. l. v Genovi. Ta sklep se je sporočil ruski vladi potom trgovske delegacije v Rimu. S tem aktom so se torej zavezniki še previdno izognili pripoznanju sovjetske vlade, ker so se namenoma in s poudarkom poslužili posredovanja trgovske delegacije in povabili dva člana ruske vlade na gospodarsko konferenco, ki se ne bo pečala s političnimi vprašanji. Vendar pa je nemogoče ločiti tako važnih vprašanj od politike. Zato bo tudi prihodnja gospodarska konferenca v Genovi velike politične važnosti. Jasno je, da se bodo ruski odposlanci potegovali za priznanje sovjetske vlade in da bodo to tudi dosegli, če pride do sporazuma v vseh glavnih vprašanjih, ki so gospodarskega pomena. Sicer pa je že ta sklep sam na sebi izrazito političen akt, naj se še tako naglaša nasprotno. Ta sklep bo izzval v vsej Rusiji velik odmev in če pride do pozitivnih rezultatov v Genovi, tedaj ne bo daleč čas, ko bo Rusija zopet igrala eno glavnih vlog v evropskem političnem življenju. Sicer pa se je ruska vlada potrudila, da omogoči zbližanje z zapadnimi državami. Velika popuščanja v doslej strogo komunistični smeri so pripomogla do tega sklepa zapadnih vlad v Cannesu. In morda je Lenin z obljubo, da je Rusija v načelu pripravljena priznati obveznosti prejšnjih vlad, razorožil svojega največjega sovražnika Francijo, ki je bila glavna zapreka vsakemu sporazumu s sovjetsko vlado.

Ta velepomembni sklep canneške konference je skoraj zasenčil drug važen sklep, ki se tiče odškodninskega vprašanja. Nemčija dobi znatne olajšave pri odplačevanju letošnjih obrokov proti primernemu poroštvu.

Oba sklepa sta prva udarca proti versailleski pogodbi. Če naj pride do resnih dejanj, bo moral ta akt v muzejski arhiv. Če se ne bo zgodilo to še na prihodnjem zborovanju v Genovi, pa pride kdaj pozneje, toda ta usoda ga čaka. Francozi se ga bodo še krčevito držali in ga branili, a v interesu vse Evrope bo postajala revizija teh pogodb vsak dan nujnejša potreba.

---

# Kaj mora znati vsak volilec?

**1. Kdo sme biti voljen v občinski svet?**

Za občinskega zastopnika sme biti voljen vsak volilec, ki je vpisan v volilnem imeniku dotične občine ter zna brati in pisati. Županu pristoja pravica, da se glede vsakaterega prepriča.

V isti občinski zastop ne morejo biti voljeni sorodniki v ravni navzgornji in navzdoljni vrsti (oče in sin, vnuk in ded itd.), tast in zet, posinovljenec in pa očim.

**2. Kdo ne more biti izvoljen?**

a) kdor ni volilec;

b) duhovniki in dušebrižniki;

c) državni uradniki, ki imajo nadzirati občinsko upravo, ter njih uradniki;

d) uradniki dobrodelnih zavodov;

e) oni, ki prejemajo kako podporo ali plačo od občine ali kake naprave, katero upravlja občina;

f) učitelji javnih ljudskih šol;

g) oni, ki imajo opraviti z občinskim denarjem, ali taki, ki niso še položili računa o njem;

h) kdor je v pravdi z občino;

i) kdor je direktno ali indirektno udeležen pri kaki ustanovi, društvu ali podjetju, ki deluje za občino;

j) občinski upravitelji ter upravitelji dobrodelnih naprav, ki so pod nadzorstvom občine;

k) vsi oni, ki imajo kak dolg napram občini.

**3. Iz kolikih svetovalcev je sestavljen občinski svet?**

Občinski svet je sestavljen:

V občinah z nad 250.000 prebivalci iz 80 članov;

v občinah z nad 100.000 prebivalci iz 60 članov;

v občinah z nad 30.000 prebivalci iz 40 članov;

v občinah z nad 10.000 prebivalci iz 30 članov;

v občinah z nad 3000 prebivalci iz 20 članov;

v vseh ostalih iz 15 članov.

Volilci ene občine imajo vsi enako volilno pravico glede vseh svetovalcev.

Upravni volilni odbor, ki ima sedež pri generalnem civ. komisarijatu, more občine razdeliti v frakcije (frazioni) in tem določiti število svetovalcev, ki jih ima vsaka posebej voliti. Za prve splošne upravne volitve stori upravni volilni odbor to:

a) za občine, v katerih je bil že uporabljen ta sistem pri zadnjih občinskih volitvah pod bivšo vlado, na predlog avtonomne deželne uprave;

b) za občine, ki nimajo teh pogojev, pa na prošnjo občinskega sveta ali pa večine volilcev ene rakcije.

Ta odlok se mora objaviti. Vsaka frakcija voli le njej odmerjeno število svetovalcev. Volilni imenik za vsako frakcijo sestavi občinska volilna komisija. Nihče ne sme biti vpisan v imeniku več frakcij.

**4. Kje se voli?**

Vsak volilec voli v sekciji, kateri je po svojem bivališču dodeljen.

**5. Kdaj zve volilec dan in kraj volitev?**

Vsaj 15 dni prej mora župan razglasiti dan in kraj volitev.

**6. Potrdilo o vpisu**

Vsaj 5 dni pred dnevom volitev dostavi župan vsakemu volilcu na dom potrdilo o vpisu v imeniku. To potrdilo je tiskano na belem papirju ter vsebuje: sekcijo, v kateri voli upravičenec, volišče ter dan in uro glasovanja.

Volilec ali član njegove družine ali pa tudi pri njem uslužbena oseba potrdi prejem listine s podpisom.

Volilci, ki stanujejo izven občine, prejmejo to potrdilo potom županstva svojega bivališča.

Volilci, ki do tretjega dne pred volitvijo ne prejmejo tega potrdila, dvignejo do dneva in na dan volitev samih isto osebno ter proti vpisu v poseben seznam pri županu.

Ako zgubi volilec potrdilo ali pa postane to vsled kateregakoli vzroka nerabno, ima pravico na dan pred volitvami ali tudi na dan volitev dvigniti duplikat, ki se izda na modrem papirju.

V to svrho mora občinski urad biti tekom 5 dni pred volitvami kakor tudi na dan volitev samih odprt vsaj od 9. do 17. ure.

**7. O volilnem uradu (komisiji).**

Volilni urad obstoja za vsako sekcijo iz 5 članov ter volilnega komisarja in tajnika. Dva člana komisije imenuje občina, dva volilni komisar a petega volijo vsi skupaj.

Imenovanja za volilnega komisarja, predsednika, podpredsednika, skrutinatorja ali tajnika volilnega urada ni mogoče odkloniti, t. j. kdor je imenovan oziroma izvoljen, mora to nalogo sprejeti.

Volilni urad sklepa z večino glasov neglede na število prisotnih, a predsednik glasuje le v slučaju enakega števila glasov.

Vsaj trije člani morajo biti vedno prisotni pri volilnem opravilu.

**8. Česa je treba volilcu, da lahko vstopi v volilni lokal?**

Vstop v volilni lokal je dovoljen samo volilcem, ki se izkažejo s potrdilom o vpisu (legitimacijo) v volilnem imeniku in to vsakokrat, ko vstopijo.

Nikakor ni dovoljen vstop volilcem, ki so oboroženi.

**9. Ali sme volilca kdo zastopati?**

Volilec mora osebno oddati svoj glas, a nikakor ne po namestniku. Kdor vsled fizičnega zadržka tega ne more storiti, more, ako osebno pride na volišče, izraziti svoj glas t. j. zganiti glasovnico in jo izročiti predsedniku po volilcu svojega zaupanja.

**10. Kako je opremljen volilni lokal?**

V volilnem lokalu se nahaja miza z žaro, **ob kateri sedi predsednik s tajnikom, podpredsednikom, skrutinatorjem ter volilnim komisarjem. Miza mora vedno biti tako postavljena, da jo morejo volilci ob štetju glasov obstopiti.**

# Mala antanta in nje pomen za evropski mir

Mala ententa je že dokazala z dejanji svojo življensko moč in svoj pomen za ohranitev evropskega miru. Parkrat že je z odločnim nastopom preprečila naklepe, ki bi mogli, če bi se posrečili, resno ovirati delo za mirno uredbo Srednje Evrope in s tem spraviti v nevarnost mir vse Evrope. Ustvaritelj male entente je v prvi vrsti minister Čehoslovaške za vnanje stvari, Beneš. S tem je stopil v prve vrste med sodobnimi državniki Evrope.

Beneš deluje dalje z redko diplomatično spretnostjo na izpopolnitvi in poglobitvi male entente. Dogovor z Jugoslavijo ni bil težak. Tu so šli Benešu v prilog krvno sorodstvo in iskreni odnošaji med obema slovanskima plemenoma. Težavnejši je bil dogovor s Poljsko. Radi vprašanja Šlezije sta si prišli ti dve severno-slovanski državi v precej ostro navskrižje. Nastalo je nezaupanje, ki se je razvilo v precej hudo nasprotje. Ali tu sta diplomatska spretnost in lojalnost Beneša znali pregnati zastrupljajoče megle. Pogajanja so dovedla do popolnega sporazuma, ki je dobil viden izraz v pristopu Poljske k mali ententi.

Na to je Beneš državnikom avstrijsko-nemške republike ugladil pot v Prago. Tudi pogajanja v Pragi in Lani so bila ovenčena z znamenitim uspehom. Dogovori so pojasnili marsikatero vprašanje, ki je doslej provzročilo navskrižje med obema državama. Nemška Avstrija sicer ni formalno pristopila k mali ententi, vendar pa je gotovo, da jo je dogovor znatno ojačil. Saj so soglasno sporočili od obeh strani, da so se v Pragi in Lani sklenili dogovori gospodarske in politične naravi.

Po teh sestankih je prišla v svet vest, da pojde skoro Pašić na Dunaj. To potovanje se je tolmačilo v smislu, da gre za pristop Avstrije k mali ententi. No, vest o tem obisku se ni uresničila. Dejstvo pa, da je državni podtajnik v ministrstvu za vnanje stvari, Popović, imenovan za poslanika Jugoslavije na Dunaju, kaže vendar, da gre sedaj za vzpostavitev tesnih odnošajev med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo kar bi gotovo zopet izdatno ojačilo stališče Jugoslavije napram zapadnim državam.

Romunska je bila odslej precej dvomljiv in nezanesljiv element za malo entento. Ali, tudi tu se pripravljajo dogodki, ki bodo pripomogli mali ententi do še večje moči. Tak dogodek je sedanji obisk kralja Aleksandra na romunskem dvoru. Če so tozadevne vesti v skladu z dejstvi, gre za zaroko kralja Jugoslavije z mlajšo hčerjo kralja Romunske. Res je sicer, da rodbinske vezi med vladarskimi hišami niso odločilne za sedanjo moderno in demokratično politiko. Vendar ni dvoma, da bi taka rodbinska vez pripomogla k še tesnejšim odnošajem med obema državama.

Ali je še neki drugi moment, ki sili naslednjive države k strnitvi. Ta moment je: skupna nevarnost, ki grozi vsem od strani — Madžarske! Vsi znaki kažejo, da merodajni politični krogi na Madžarskem — nekateri odkrito, drugi bolj potajno — delujejo z vso paro za povrnitev Habsburgovcev na prestol Ogrske. To bi bila tista skupna nevarnost, iz katere bi mogla nastati tudi resna nevarnost za mir Evrope. Toda, tu vmes se širijo tudi vesti, ki nas zanimajo v vsoki meri ravno kot državljane Italije. Zagrebški »Tagblatt« poroča, da je te dni v ogrski zbornici nekdo vskliknil: »Saj Italijani niso naši sosedje!« Zavrnil pa da ga je neki drugi poslanec: »**Pa bodo postali naši sosedje!**«

Nam in vsakomur, ki logično misli na podlagi vse minulosti v razmerju med Habsburgovci in italijansko javnostjo, se more taka politika uradne Italije zdeti naravnost izključena. In če bi vendar prišlo do take politike, bi morali reči, da živimo v državi neverjetnosti. Niti misliti ne moremo, da bi italijanski narod mogel odobriti tako politiko. To je zgodovinska nemožnost. In neverjetnost tudi z ozirom na interese Italije v bodočnosti. Eno edino razlago bi imeli — v nasprotstvu z Jugoslavijo. Ali, to bi bila razlaga, ki bi bila v kričečem nasprotstvu z življenskimi interesi Italije. Kajti, čim je nastala mala ententa, čim je pokazala toliko življenske sile in jasnosti glede svojih ciljev — in glavni cilj je ravno nasprotstvo proti povrnitvi Habsburžanov — mora Italija računati kot z gotovim dejstvom, **da bi s podpiranjem madžarskih namer izzvala proti sebi naspotstvo vseh držav male entente!** Mari bi ji bilo madžarsko prijateljstvo zadostna odškodnina za tako izgubo? Ali je res kdo med italijanskimi državniki, ki bi bil toliko slep, da ne bi videl, kakim nevarnim zapletljajem bi taka politika izpostavila mir vse Evrope in Italijo samo?!

Vodilni duh male entente, minister Beneš, pa naglaša ob vsaki priliki, da ta organizacija naslednjih držav stremi v prvi vrsti po ohranitvi evropskega miru. Vsi dosedanji nastopi male entente podkrepljajo to trditev. In proti takemu eminentnemu činitelju miru naj bi nastopila Italija in si s tem odtujila vrsto držav, na katere je nje gospodarska bodočnost navezana s tisočerimi vezmi?! To bi bila politika trenotno razpaljenih strasti, ne pa politika razsodnosti in dalekovidnosti. No, mi zaupamo dobremu zmislu širokih plasti italijanskega naroda. Ker streznjenje mora priti!

**Ker je nabiranje za istrske žrtve zaključeno, prosimo vse cenj. nabiralce in nabiralke, da blagovolijo čimprej vposlati nabiralne pole z nabranimi zneski vred. — Odsek za pomoč Istri v Trstu, ul. Sv. Frančiška 20 I**

# Zgrešena pot

V svoji številki od 4. januarja je tržaški »Piccolo« priobčil zelo zanimiv članek o predpripravah za gospodarsko konferenco, ki se je med tem že sestala v Cannesu. »Piccolo« pripoveduje, kako da se je Lloyd George trudil, da bi razen Francije pridobil tudi Italijo za sodelovanje pri prizadevanju, ki mu je namen povzdiga Evrope, to je: Srednje Evrope in Rusije. Lloyd George izhaja z gledišča, da je tudi za njegovo lastno deželo, Anglijo, potrebno, da se splošne razmere urede in ozdravijo, ker so dosedanje izkušnje dokazale, da nobena dežela ne more dobro prospevati, če se druga — posebno, ako je njena odjemalka — nahaja v slabih razmerah. Taka oslabljena dežela zlasti ne more biti dobra odjemalka za izdelke druge dežele. Ta poslednja bi morala končno istotako propasti, naj je bila v začetku in naj bo celo tudi v sedanjem hipu še tako bogata. In kar velja za bogato Anglijo, upnico vse Evrope, mora veljati v toliko večji meri za ostale dežele — in tudi za Francijo in Italijo!

Ali, odposlanec Lloyd Georgea, ki naj bi bil dosegel tozadevni sporazum z italijanskimi ministri, je videl, da so bili nekateri — in to tudi ministrski predsednik in minister financ — za tako akcijo, dočim so drugi, **posebno pa minister za vnanje stvari, Della Torretta,** nasprotovali. In stališče tega poslednjega je obveljalo. Nasprotniki so se postavili na naravnost sovražno stališče proti temu, da bi se ustanovil obširen finančni organizem za gospodarsko vspostavo Evrope. In odposlanec Lloyd George-a je moral odpotovati, ne da bi bil kaj opravil.

Videč, da ne more z Italijo nič opraviti, je Lloyd George to poslednjo pustil na strani ter se je nadalje pogajal in določil akcijo edino le s Francijo, ki je končno izrevidela pravilnost njegovih mislí. Anglija in Francija sta se sporazumeli. Ko je Italija videla to, se je — da ne ostane popolnoma osamljena in da se ne store brez nje nadaljnji sklepi in ukrepi — zopet približala omenjenima državama ter je izjavila, da je pripravljena za sodelovanje na njuni akciji. Toda tudi sedaj je pokazala svojo nasprotnost proti Lloyd Georgovi akciji s tem, da je prispevala le z neznatnim deležem.

Člankar v »Piccolu« pravi na to med drugim: »zakaj je italijanska vlada proti udeležbi pri podjetju, ki hoče vzpostaviti Srednjo Evropo in Rusijo — torej dežel, na katerih trgovini nismo mi nič manje interesirani, nego katera-koli druga država Evrope in od katerih bomo dobivali v bodoče največji del surovin: — tega ne more v Londonu nikdo razumeti. V Londonu ugibajo v tem oziru različno in izvajajo zaključke, ki pa jih ne kaže navajati v tem hipu.«

Začudenje v londonskih krogih razumemo mi prav dobro, kajti že čut za lastno korist bi moral Italijo nagibati k temu, da **živi s svojimi sosedi v najboljših odnošajih.** Posebno še s tistimi, od katerih bi mogla v obilni meri dobivati vse surovine — brez izjeme —, ki jih ona sama nima, in katerim deželami bi mogla ona oddajati svoje izdelke.«

Ali, temu ni tako **in ne more biti!** Vzrok za to hočemo povedati mi gospodi v Londonu — mi, ki tukaj iz neposredne bližine opazujemo in občutimo na lastni koži politiko gospoda Torretta. Za sedaj ni v tej deželi — vsaj tako kaže barometer — ne politične razumnosti ne doslednosti. Fašisti so, ki dajejo smernice italijanski politiki. In ta politika nima zmisla za koristi in potrebe Italije, ampak stremi edino za tem, da bi Slovanstvo slabila in oškodovala in ga celo — če bi bilo le možno — uničila. Da je to več nego zgrešena politika, — ker se Slovanstvo ne da uničiti — to ve že vsak šolarček drugod po svetu. Toda to ne velja za italijanske, od politične strasti zasleplјene nacionaliste in vse tiste — vštevši gospoda Torretta —, ki stoje pod njihovim vplivom. Oni gredo brezobzirno dalje svojo slavno pot, čeprav mora biti jasno vsakemu razsodnemu človeku, da vodi ta pot vse drugam, nego pa k varovanju koristi Italije!

Sicer pa nas ni najmanje začudilo, da stavlja gornja vprašanja tak list, kakor je »Piccolo«. Doživeli smo namreč in doživljamo dan za dnem nove dokaze o — razumnosti in doslednosti tega lista. Nič se ne čudimo, da govori o koristi, ki bi jo lahko imela Italija od bogate sosede, a da v isti sapi bruha iz sebe vse svoje znano sovraštvo! Prav tako, kakor gospod Giunta in njegovi somišljeniki, ki so na rimskem kongresu v isti sapi govorili na eni strani o potrebi trgovskih dogovorov z Jugoslavijo, na drugi pa o kaznovalnem pohodu, ki da ga hočejo uprizoriti proti isti sosedi!

# Vesti z Goriškega

**Iz Nemškega Ruta. — Napad z nožem.** K dopisu v št. 6. našega lista, smo prejeli o tem dogodku sledeče pojasnilo. Okoli dveh ur po noči v pondeljek 2. januarja so bili nekateri mladeniči v gostilni. Nobeden ni znal za nič hudega. Nekateri gredo spat in med tem časom se izgubi tudi Kustrle Ivan, tukajšnji domačin, iz gostilne. — Pride iz gostilne Kos Pavel, ga sreča kakih dvajset korakov od gostilne in mu reče: «Ivan, ali se mi umakneš ali Te razrežem, Pavel se mu umakne. Ivan je mahal dalje z nožem v roki. Medtem pride pa Kemperle Frančišek iz gostilne. Ivan ga kar od zadaj v spodnji del telesa zabode z nožem tako hudo, da mu je prerezal mehur. Frančišek je nevarno ranjen, se nahaja v bolnišnici pred operacijo. Kustrle Ivana so v pondeljek zjutraj odpeljali uklenjenega v ječo.

**Na železnicah.** Kot smo izvedeli, se z dnem 1. januarja dalje ne plača več na železnicah posebna taksa (voznina) za blago do 20 kg, ki ga človek vzame s seboj na vlak, četudi je blago namenjeno v trgovske svrhe. Nato opozarjamo vse, da ne bodo osleparjeni. Ta naredba je čisto pametna. Naši ljudje so morali plačevati za vsako malenkost, ki so jo kupili in vzeli s seboj ter so bili tu pa tam šikanirani popolnoma brez potrebe.

**Umetnostna razstava.** Te dni je bila otvorjena v Gorici v prostorih bivše realke umetnostna razstava v čast pesnika znanega epa »Santa Gorizia.« Pesnik je že umrl. Razstava je zanimiva, obsega novejša dela in nudi nad 300 del.


# Mali oglasi

**SPALNE SOBE** od L 1600.— naprej, jedilne sobe, kuhinje, stolice se prodajajo v skladišču, via Udine 25. 52

**KOLARJI IN MIZARJI!** Izbran specijalen les, na strojih po naročilu prirezan, pooblan, ostrugan, dvodelne jermenice, narejene kolesa itd. dobavlja Mehanična žaga, Fužine, Ajdovščina. 38

**KOZO** dobre pasme in 2 q sena prodam po nizki ceni. Vrdela (Breg) 1721 pod kolodvorom. 48

**BIOGLOBIN,** najboljše krepilno sredstvo za slabokrvne ženske in otroke. Letošnje prvovrstno ribje olje se dobiva v lekarni v Il. Bistrici. 62

**PRIPOROČA** se dobroznana brivnica Josip Jerman, Trst, ul. XXX. Ottobre 14 (31

**UBIRALEC** in popravljalec glasovirjev in harmonijev. Pečar Andrej. Trst, via Coroneo 1, V. nad.

**HIŠO** z gostilno, trafiko in zemljiščem prodam po ugodni ceni. Ponudbe pod «Bodočnost 1922» na upravništvo «Edinosti». 42

**DELIKATESNA TRGOVINA** na glavni ulici v Mariboru se radi družinskih razmer za 12.000 lir proda. Ponudbe na Max Viljem, Maribor, Meljska cesta 10, Jugoslavijo. 34

**STROJEPISCA** (strojepisko) popolnoma vešča pisanja na stroj ali tudi začetnika, sprejmeta v svojo pisarno odvetnika dr. M. Pretner in dr. H. Okretič v Trstu, ulica Machiavelli 15. 39

**KROJAČNICA** August Štular, ul. S. Francesco D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 23

**ZLATO** in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, oraf. Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 44

**STEKLENE ŠIPE** vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. Postrežba na dom. Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 55

**NOVE POSTELJE** iz trdega lesa L 100.—, vzmeti 55.—, žimnice 40.—, umivalniki, nočne omarice, chiffoniers, spalne sobe od L 1900 dalje. Fonderia 12, I. desno. 59

**KRONE** srebrne in zlate, plačuje po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 50

**POZOR!** Srebrne krone in zlato po najvišjih cenah plačuje edini grosist Belleli Vita, Via Madonnina 10, I. 38

**NOVE POSTELJE** L 95.—, vzmeti L 55.—, volnene žimnice L 90.—, iz morske trave 45.— nočne omarice, umivalniki, chiffoniers, omare in pohištvo za poplno sobo po izredno nizkih cenah. Fonderia 3. 15

**KLOBUČARJI,** modistke, eksporterji! Oglejte si uzorce slamnatih klobukov. Za čevljarnice razpolagam z vsakovrstnimi čevlji. Avenia, Trst, XX Settembre 87, Telefon 37-08. Javite poset. 47


## ZAHVALA.

Vsem blagim osebam, ki so na katerikoli način sočustvovale z nami v naši žalosti vsled zgube njega soproga

**Alojzija Mislej**

in onim, ki so izkazale na katerikoli način čast spominu blagega pokojnika, izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo. Posebno pa se zahvaljujemo pevskemu in godbenemu društvu.

SEŽANA, 10. januarja 1922.

**Žalujoča soproga** in ostali sorodniki.

32

✝

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša nad vse ljubljena soproga, hči, sestra, svakinja, nečakinja, gospa

# Sofija Kosič roj. Dekleva

dne 8. januarja, ob 22. uri, na graški kliniki izdahnila svojo blago dušo.

Zemski ostanki blage pokojnice se bodo prepeljali v četrtek, 12. t. m., v Maribor, kjer se bo vršil pogreb ob 15. uri.

MARIBOR, 10. januarja 1922. 35

**Hinko Kosič,** soprog. **Jožefa Dekleva,** mati.

Bratje, sestre, svaki, svakinje, tete, strici, in drugi sorodniki.

✝

Potrta neizmerne žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moj nad vse ljubljeni soprog

**PETER HUSSU**

**krčmar**

danes zjutraj, ob 7. uri, po dolgi in mučni bolezni, v 49. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v petek, 13. t. m., ob 10. uri predpoldne iz hiše žalosti Via Udine št. 5.

TRST, 11. januarja 1922.

**Roza Hussu,** soproga v imenu ostalih sorodnikov

31

**PODLISTEK**

KAPITAN MARRYAT

# Leteči Holanđec

**Roman** (40)

In Amina mu je pomignila z roko naj vstopi.

«Moj Bog! Za mrtvega me ima!» je pomislil Filip in skočil ne da bi vedel, kaj naj napravi, skozi okno v sobo in našel svojo ženo na zofi.

Hotel je govoriti, toda Amina, ki ga je gledala nepremično, je vzkliknila v polnem prepričanju, da ima pred seboj nadzemsko prikazen: «Tako hitro — tako hitro! O, Bog! Zgodi se tvoja volja! In vendar je strašno! Filip, dragi Filip, tudi jaz ti bom kmalu sledila!»

Filip je postal po teh besedah še nemirnejši, ker se je bal hipnega preobrata, v slučaju če Amina spozna, da je še živ.

«Draga Amina, čuj me! Prišel sem nepričakovano in ob nenavadni uri. Vrzi se mi v naročje in videla boš, da tvoj Filip ni mrtev.»

«Ni mrtev?» je vztrepetala Amina in skočila kvišku.

Ne, ne, še vedno bije njegovo srce in še vedno je tvoj srčno ljubeči te soprog,» je kriknil Filip in jo objel.

Amina je omahnila na zofo in od veselja zajokala.

«O, Bog! Moj Bog! Hvala Ti» je zamogla Amina šele čez nekaj časa spregovoriti. «Mislila sem, da je tvoj duh Filip, o, tudi tako sem bila srečna, da sem te le videla» je solzna nadaljevala, sloneča ob njem.

«Hočeš poslušati, kar ti bom zdaj povedal?» je rekel Filip čez nekaj časa.

«O, govori, govori, dragi moj, vso večnost bi te hotela poslušati.»

Filip je na kratko razložil in orisal potek svojih doživljajev in vzrok svojega povratka. Najnežnejša ljubeznivost, ki mu jo je izkazovala še vedno vsa presenečena mlada soproga, ga je bogato nagradila za vse njegovo trpljenje.

«In tvoj oče, Amina?»

«Je zdrav — toda bova že jutri o njem gogorila.»

«Da» je rekel Filip sam pri sebi, ko je drugega jutra opazoval ljubezni polni izraz svoje še speče žene. «Da, Bog je usmiljen. Čutim, da mi je sreča še mila, da ta sreča odvisi od uresničenja moje naloge. Vem pa tudi, da me doleti kazen, če bi pozabil na dano prisego. Toda bodi, kot je usojeno — ne bom se strašil tudi smrtnih nevarnosti ne, zanašajoč se na božjo pomoč, ki me bo poplačala še na zemlji in v nebesih.»

Predno je stopil Filip iz spalnice, je še vprašal po Mynheer Pootsu.

«Moj oče mi je povzročil mnogo sitnosti,» je odvrnila Amina.

«Kadar sem ošla iz sobe, sem jo morala zakleniti, kajti večkrat sem ga videla, kako je poskušal vdreti v omaro. Njegova strast do denarja je nenasitna; vedno misli le na zlato. Povzročil mi je veliko gorja, kajti vedno mi je zatrjeval, da te ne bom nikdar več videla in zato je zahteval, naj mu izročim vse tvoje premoženje. Toda on sam se boji — še bolj pa se boji tvojega povratka.»

«Kako pa je z njegovim zdravjem?»

«Bolan ravno ni, toda vidno peša in peša; zdaj je na pr. čisto otročji, nato je spet poln načrtov, kot da bi se mu zbudila mladeniška sila. Kako grozno prokletstvo je ta pohlep po denarju! Prepričana sem — ah, Filip, le s težavo ti to povem — da je ubogi starček — čeprav stoji že z eno nogo v grobu, kamor ne more ničesar vzeti s seboj — zmožen žrtvovati tvoje in moje življenje, le da bi dobil v roke ono premoženje, ki ga rada zamenjam za poljub tvojih usten.»

«Torej je vendar poskusil vdreti, Amina?»

«Ah, saj veš, da mi je o tem težko govoriti. Pozabiva in naj ti zadostuje, če ti povem, da ga skrbno opazujem. Saj ga boš pa kmalu videl in ne pričakuj, da te bo prisrčno sprejel, če pa vseeno, bodi prepričan, da niso bile njegove pozdravne besede odkritosrčne. Ničesar mu ne povem, da si se vrnil, kajti radovedna sem, kak vtis bo napravila nanj tvoja prisotnost.»

Amina je odšla v kuhinjo pripravljat zajutrk, Filip pa se je šel sprehajat. Ko se je spet vrnil je dobil zdravnika s hčerko pri mizi.

«Alah! Kaj vidim prav?!» je vzkliknil star mož. «Ste res vi, Mynheer Vancerdecken?»

«Seveda sem», je odvrnil Filip. «včeraj zvečer sem se vrnil.»

«In ti mi nisi ničesar povedala, Amina?»

«Hotela sem vas presenečiti.»

«Mene presenečiti? Kdaj spet odpotujete, Mynheer Filip?

Cerkno. Recitacijski glasbeni večer slovenskega mojstra Srečka Kumarja, kateri se je vršil dne 8. t. m., je bil pravi slavnostno-umetniški večer za Cerkno.

Srca so nam trepetala, ko smo poslušali in gledali slovenskega umetniškega velikana, kako je z visoko tehniko izvajal čarobne akorde skladb Chopina, Bethovena in dr.

Gsp. Anica Čok nam je nudila s svojim zvenečim sopranom par izbranih pesmic, s katerimi je izvala mogočen aplavz. Recitirala nam je pa tudi globoka Cankarjeva dela s takim čutom, da nas bi bila malone uverila, da je sam veliki Cankar med nami.

Pozabiti pa pri tem ne smemo našega domačina Peternelja Metoda, kateri nam je zopet pokazal svojo dovršeno virtuoznost na vijolinu.

Ob zaključku tega znamenitega večera nam je silil veseli vzklik iz globočin srca: «Narod, dokler imaš take talente v svoji sredini, se ne boš potopil!

**Dve nesreči.** Pod kolesa svojega voza je prišel neki 55 letni Brešan Anton, ki je bil šel na Kalvarijo z vozom po drva, in voza po poti navzdol ni mogel dovolj zadrževati, da je šel čezenj in ga precej močno poškodoval. Zdravi se v bolnišnici usmiljenih bratov. — Strojnik Franc Cambia pri tvrdki Garelli, star 23 let, si je zlomil nogo.

**Kako bi nastale volčanske «Krnice».** Na novo leto se je prigodil v Volčah pri Tolminu žalosten slučaj, ki le prejasno razsvetljuje današnji položaj in šibkost uprave napram njemu.

V gostilni gosp. Manfreda — pri Lamljanu — so proslavljali domačini prvi dan leta, žeč in voščeč si z narodno pesmijo lepše in mirnejše dni. Okoli 10. ure, ko se je zabava najlepše razvijala, je pridrla desetorica vojakov iz Tolmina z očitnim namenom delati zgago in prepir. Da bi se to čim prej zgodilo, so pričeli suvati domačine, razgrnili pelegrine po tleh in začeli igrati na sredi sobe svojo moro, medtem ko so drugi s huronskim upitjem uglasili — «Bandiero rosso.»

Ne dolgo zatem, ko so s klofutami pregnali zadnjega domačina iz gostilniške sobe, so pridrli v kuhinjo in hoteli tukaj nadaljevati to, kar so začeli. — Mlekar Čimprič, je rekel, da je najbolje vzeti enemu kapo in zapisati št. oddelka kamor spada ter jih drugi dan naznaniti, kajti vsak ima svojega gospodarja, imeti ga morajo tudi vojaki. To je slišal zraven stoječi vojak Benečan, ki mu je hotel pokazati z besedami in dejanjem, kaj je njih «komanda», s tem, da ga je zagrabil in vrgel ob tla, kjer so ga teptali. Komaj se je posrečilo gostilničarki ga rešiti, da se je mogel splaziti izpod mize in zbežati domov. Njegov tovariš kovač Zavrtanik, ki je energično zahteval mir, je za odgovor dobil butilko v glavo in bi ga gotovo ubili, da ga ni dekla z lastno smrtno nevarnostjo rešila železnih palic.

Prišlo je še več vojakov, zahtevali so takojšnjo odstranitev vseh civilistov, kateri so spoznali položaj in tudi vsi odšli — obrcani in oklofutani.

Ko so odšli domačini, so se spravili vojaki na gostilniško opravo. Gostilničarjevo hčer, ki je hotela zapreti hišna vrata, so pričeli pretepat, — drugi pa dalje po hišni opravi. — Oni Beneški Slovenec, ki je bil nekak kolovodja, je imel posebno dopadenje nad šipami ter si je na močni šipi posebne sobe prerezal žilo na roki. Imel je še korajžo iti drugi dan k orožnikom in ovaditi odsotnega mlekarja Čimprača, da ga je on prerezal z nožem. Mlekar Čimprič, šibak miren fant, ki je bil najbolj tepen in prvi odšel je še danes zaprt in oblast se niti ne zmeni za prošnje vaščanov in za dejstvo, da trpi pri tem cela vas.

Opolnoči so se vrnili vojaki, ojačeni in oboroženi z nasajenimi bajoneti, vdrli v hišo kovača Zavrtanika in zahtevali sina, da ga ubijejo. Očetu, ki je v smrtnem strahu komaj odgovarjal vojakom, ki so mu tiščali bajonete na prsa, se je komaj posrečilo jih pregovoriti, da niso napravili hišne preiskave. Odšli so rekoč, da zažgejo gostilno g. Manfrede nezadovoljni, da so napravili gostilničarju samo 600 lir škode. Razbili so mu polkna, skozi katera so metali kamenje v hišo.

Kaj bi bilo, da bi ne bili vaščani toliko pametni, da se jim niso ognili in poskrili? O tem ni treba razmišljati. Samo domačini so bili tepeni. Ker pa se je en vojak opekel — so drugi dan zaprli brez zaslišanja enega — nedolžnega.

Da so imeli vojaki očitni namen razgrajati kaže tudi slučaj, da so po vasi gredoč, vrgli nekega reveža brez roke ob tla! Ravnoisti vojaki so že dvakrat poskušali nasilno vdreti v osamljeno gostilno Obleščak na Križadi. Slučaj je bil naznanjen oblasti ali ona se baje ne zmeni za take — malenkosti.

Ta pretresujoči dogodek je globoko pretresel vso okolico. Še hujše razburjenje je povzročil drugi dan slučaj, da so ravnoisti voaki šli skozi vas, psujoč z najgršimi besedami mirne vaščane. Ljudstvo se čuti brez moči.

Pričakuje se, da bo g. civilni komisar vse potrebno ukrenil, saj on je kazal največe zanimanje za celo stvar. Vaščan.

## Vesti z Notranjskega

**Idrija.** «Podporno društvo za dijake na realki v Idriji» je imelo, kot je bilo že naznanjeno po časopisih, dne 3. januarja ob 6. uri zvečer v konferenčni sobi tukajšne realke svoj XX. redni občni zbor. V odsotnosti predsednika in podpredsednika je otvoril zborovanje društveni tajnik ter prečital svoje poročilo o zadnji poslovni dobi. Število društvenih pokroviteljev, ki plačajo enkrat za vselej 60 L, je poskočilo na 22, rednih članov z letno članarino 6 L pa je 116. Tako pokrovitelji kakor redni člani pa so letos naklonili društvu še obilo izvrednih podpor, za kar jim bodi izrečena najskrenejša zahvala. Odbor je imel od zadnjega občnega zbora več sej, pri katerih so se obravnavale notranje društvene zadeve in reševale prošnje revnih dijakov. Obdarovanih je bilo v preteklem letu 94 dijakov. Podpore so se večinoma delile z namenom, da si dijaki lažje nabavijo obutev in obleko. Blago za obleko je društvu prepustil po znižani ceni «Konsorcij za deželno aprovizacijo o Gorici»; pri prevzemanju, prevažanju in razdelitev tega blaga je društvu obilo pomagala gospa profesorica Kenda. Tajnik smatra za svojo dolžnost, da se v imenu društva imenovanemu konzorciju kakor tudi gospe Kenda najtopleje zahvali.

Društvo je za tekoče šolsko leto razdelilo med dijake stare šolske knjige. Gmotno stanje ni tako ugodno, da bi si društvo moglo nabaviti dragih novih šolskih knjig, o katerih se ljudi ne ve, če bi njih rabo vlada potrdila. Vendar pa je proti koncu zadnje poslovalne dobe društvo izdalo 500 L v svrho nabave atlantov, slovnic, geometrij in aritmetik za nižje in višje razrede.

Od strani časnikov se je tudi predlagalo naj bi se društvo postavilo na širšo podlago, da bi moglo ustanoviti in vzdrževati «Dijaško kuhinjo in konvikt za revne in pridne dijake». Naloga bodočega odbora bo, da ta lep predlog prouči in, če mogoče, udejstvi. Tajnikovo poročilo se je vzelo na znanje brez ugovora.

Za tajnikom je podal svoje poročilo blagajnik prof. Novak. Društvo je imelo v preteklem letu dohodkov L 6036'95; stroškov pa 7680'30 lir; letni račun kaže torej primanjkljaja 743'35 lir, ki se bo pokril iz glavnice. Društveno premoženje znaša L 7116'96. Tudi blagajnikovo poročilo se je vzelo na znanje brez ugovora.

Izmed preglednikov računov je omenil pričujoči dr. Papež, da je bil pregledal blagajniško knjigo in našel vse račune v najlepšem redu.

Pri volitvah novega odbora so bili izvoljeni za predsednika ravnatelj gosp. Fran Žnidaršič za podpredsednika gosp. nadzdravnik dr. Milan Papež, za tajnika gosp. prof. Josip Leben, za blagajnika gosp. prof. Fran Novak, za namestnika gosp. prof. dr. Karol Pirjevec in g. Filip Vidic, za preglednika računov gosp. Fran Sinkovec in gosp. Leopold Pivk.

Pri slučajnostih se je stavilo več predlogov, da bi društvo razširilo svoj delokrog in uspešneje delovalo za blagobit našega srednješolskega dijaštva. S tem je bil dnevni red izčrpan, gosp. predsednik je pozivljal navzoče k vztrajnemu delu v prospeh društva ter zaključil občni zbor. Novi odbor pa se obrača do vseh požrtvovalnih imovitejših Slovencev s prošnjo, naj bi priskočili s podporami, društvu na pomoč. Hrana, stanovanje, obleka, vse to je v Idriji zelo drago; revnih dijakov, ki prosijo za podporo, je vedno več. Odbor se že naprej najiskreneje zahvaljuje za vsako podporo.

**Iz Senožeč.** V nedeljo se bodo vršile občinske volitve pri nas in poskrbeli bomo, da zaveje v občinskem svetu nov duh. Kanalizacija je škandalozna, nered po cestah strašanski in naš vodovod je v žalostnem stanju. Možje, ali se spominjate na poletni čas? Zato v nedeljo v boj za petnajst mož, ki jim bo prva skrb blagor občine. Skupina mož in fantov.

**Dve novi občini.** S kraljevim dekretom sta ustanovljeni dve novi občini in sicer občina Ledine pri Idriji, ki obstoji iz Mrzlega vrha, dela Oslice in krajev, ki so spadali k Žirom in še listih par krajev, ki so bili začasno dodeljeni Spodnji Idriji, to je Ravno. — Druga nova občina je Kačjavas pri Postojni, ki obstoji iz krajev, ki so preje pripadali občinam Planina in Dolenji Logatec, a pripadajo danes Italiji. Z istim dekretom so bili prideljeni k občini Godovič kraj, ki so bili pri občini Rovte Hotederšica, a so zdaj prideljeni Italiji.

## K polomu „Eskomptne banke"

Dolga poročila o polomu «Eskomptne banke» so tako zanimiva, da se redkokrat čitajo v časopisih tako važne stvari na polju narodga gospodarstva. Že na podlagi do sedaj priobčenega gradiva bi se dala napisati cela knjiga razmišljevanj o «uzornem» in ljudstvu «koristnem» poslovanju kapitalističnih podjetij, posebno kar se tiče bančnih in borznih operacij. Za danes se hočemo dotakniti le par značilnih epizod v tragediji tega poučnega poloma.

Eden najkompetentnejših, kapitalističnih narodnogospodarskih teoretikov v Italiji, profesor Luigi Einaudi, piše v milanskem «Corriere della sera», da je skrahirana «Eskomptna banka», direktno in indirektno potom sebi podrejenih zavodov, pokupovala svoje lastne akcije, seveda z namenom, da jim umetno ohrani visoko ceno, kar bi povzdignilo njen lastni kredit. Na ta način je «Eskomptna banka» zvabljala k sebi denar lahkomišljenih, seveda srednjih in malih vložnikov, da s tako izmamljenimi kapitali reši, če že ne skupnosti (t. j. celo banko), pa vsaj bogastva z njeno usodo zvezanih velikih bogataševv. To poslednje se ji je tudi posrečilo, ker je dognano, da so veliki kapitalisti zadnje dni pred polomom izviekli iz banke mnogo stotin miljonov lir hranilnih vlog in tekočih računov.

Kaj pa pomeni to, ako banka pokupuje svoje lastne delnice? Površnemu opazovalcu, ki ni posvečen v bančne in borzne mahinacije, se to ne bo zdelo nič posebnega. Poglejmo, da-li je to res nekaj tako nedolžnega, kakor če si kdo kupi kranjsko klobaso z zeljem? Ustanoviti delniško podjetje pomeni, da je več ljudi zložilo skupaj gotovo svoto miljonov za gotove namene. Recimo, da je 100 kapitalistov zložilo 10 miljonov lir za ustanovitev banke. Vsak izmed njih izroči izvoljenemu odboru (ki se v tem slučaju imenuje upravni svet) gotovo svoto denarja in dobi v zameno, kakor potrdilo, da je plačal denar, odgovarjajočo pobotnico v obliki gotovega števila delnic. V bančno blagajno je torej v tem slučaju prišel denar (10 miljonov lir) in bančna pisarna je izdala delničarjem za ravno isto svoto papirjev ali delnic. Banka začne poslovati. Daja posojila pod raznimi oblikami in, ker je bogata (saj ima 10 miljonov!) — nosijo ljudje v njo hranit svoj denar.

Kaj pa če banka pokupi nazaj svoje akcije? Tedaj mora seveda izdati ven svoj denar in dobi nazaj akcije, t. j. en kup papirja. V takem slučaju bi morala ostati banka brez denarja, brez kapitala in stvar bi bila končana, banka bi bila uničena. To pa se ne zgodi! Zakaj? Zato ker je banka medtem dobila denar lahkovernih uložnikov, s katerim nadaljuje svoje bančne posle. S tujim denarjem, brez lastnega kapitala, pa je seveda jako udobno špekulirati, ker, ako ima banka srečo, gredo mastni dobički v žepe voditeljev banke, ako se pa pojavijo zgube, trpijo škodo oni lahkoverni vlagatelji, ki so zaupali svoje prihranke ljudem, oziroma zavodu, ki ni imel niti stotinke lastnega kapitala.

Iz tega se jasno vidi, da banke in delniška podjetja, ki sprejemajo hranilne vloge, ne smejo pokupovati nazaj svojih lastnih delnic, ker s tem uničujejo svoj kapital in počenjajo čisto navadno sleparijo.

Zanimiv je tudi drug temen kotiček borznih špekulacij, ki ga je za širšo javnost osvetlil krah «Eskomptne banke». V časopisih se namreč obširno opisujejo težkoče «borznih likvidacij koncem decembra l. l. in koncem januarja t. l.» Kaj je zopet to? Med borznimi igralci se kupujejo in prodajajo razni vrednostni papirji, katerih tisti, ki ž njimi trgujejo, večkrat nikoli niti videli niso. Nekdo kupi n. pr. 1000 delnic po 300 lir pod pogojem, da se bo ta kupčija likvidirala koncem meseca, kar pomeni, da bo še le koncem meseca prodajalec izročil kupcu 1000 dotičnih delnic, kupec prodajalcu pa 300.000 lir, ne glede na to, ali bodo delnice tedaj, t. j. koncem meseca, stale na borzi več ali manj.

V večini slučajev prodajalec ne poseduje dotičnih delnic, temveč računa na to, da jih bo tedaj lahko kupil cenaje nego po 300 lir, a ker mu bo moral kupec v smislu pogodbe plačati po 300 lir, bo imel pri tem prodajalec dobiček. Ako pa se zgodi nasprotno, da se cena delnicam poviša, potem pa ima prodajalec zgubo, ker on mora delnice na borzi dražje kupiti, nego jih je po pogodbi dolžan prodati kupcu. Navadno se pa pri likvidaciji takih kupčij koncem meseca delnice ne izročujejo, temveč se poravna razlika v tečaju. In sicer na sledeči način: Ako je cena delnice padla za 10 lir, potem stane 1000 akcij, ako jih hočeš dotičnega dne na borzi kupiti, ne več 300.000, temveč le 290.000 lir, torej 10.000 manj, nego se glasi pogodba. Kupec pa se je obvezal, da bo koncem meseca dal zanje 300.000 lir in toliko mora tudi plačati, kar pomeni, da ima zgubo 10.000 lir. Kupca pa večinoma ne brigajo delnice, temveč le dobiček ali zguba pri tej borzni igri; vsled tega plača enostavno prodajalcu razliko v kurzu, t. j. v tem slučaju 10.000 lir in stvar je gotova, ker ako bi hotel on delnice zares po pogodbi kupiti in jih dotičnega dne na borzi prodati, bi tudi imel ravno 10.000 lir zgube.

Sedaj bo tudi v borzne igre neposvečenemu čitatelju jasno, zakaj je o polomu «Eskomptne banke» nastala na italijanskih borzah taka zmešnjava. Na tržaški borzi so se delnice «Eskomptne banke» prodajale dne 5. nov. po 540 lir, dne 15. dec. po 518, 17. dec. 520, 19. dec. 519, 20. dec. 518 in 23. dec. 512 lir. Vzemimo da se je nekdo pred polomom «Eskoptne banke» obvezal kupiti delnice te banke koncem decembra le po 500 lir. Ako se je sklenila pogodba za tisoč delnic, bi moral sedaj za kup papirja, ki nima nobene vrednosti, plačati pol miljona lir! Borzni špekulanti pa navadno nimajo niti toliko denarja niti premoženja sploh, da bi mogli plačati tako ogromne razlike v kurzu, zato se pa take pogodbe delajo s posredovanjem takoimenovanih «agenti di cambio», to so bankirji, ki proti primerni odškodnini jamčijo za izpolnitev pogodbe.

Seveda morajo borzni špekulanti pri teh «agenti di cambio» položiti gotovo svoto, ki služi agentu za pokritje morebitne zgube. Ta svota je razmerno majhna in odgovarja približno maksimalni razliki v tečaju. V zgornjem slučaju, pri kupčiji 1000 delnic «Eskomptne banke» bi popolnoma zadostovalo, ako bi kupec stavil na razpolaganje za pokritje mogoče zgube kakih 50.000 do največ 100.000 lir.

Kaj se je zgodilo v slučaju poloma «Eskomptne banke»? Kupec, ki se je obvezal kupiti koncem decembra 100 delnic «Eskomptne banke» po 520 lir in je imel pri svojem borznem agentu vloženih za jamstvo 50.000 lir, je enostavno prepustil to svoti svoji usodi in se je odrekel kupčiji, ker bi bil sicer moral dodati še 470.000 lir za kup ničvrednega papirja. Teh 470.000 lir pa mora plačati borzni agent in zato so ti agenti tako vpili in pošiljali svoje zastopnike v Rim, da bi jim vlada pritekla na pomoč t. j. da bi se tem bankrotiranim borznim igralcem, ki bi se morali prav za prav ravno tako kaznovati kakor vsi drugi hazardni igralci, pomagalo iz sredstev davkoplačevalcev.

Vlada pa do sedaj ni hotela ničesar slišati o tej stvari in je prepustila, naj se borzni igralci in borzni agenti pogodijo med seboj, kakor najbolje vedo in znajo.

Še marsikaj bi se dalo povedati o borznih in bančnih mahinacijah o priliki tega znamenitega kraha. Ker pa se je članek že itak preveč nategnil, spregovorimo o tem morda drugi krat.

## Borzna poročila.

Trst, dne 11. januarja 1922.

**Tuja valuta na tržaškem trgu:**

| | | |
|---|---|---|
| ogrske krone | —.3.75 | 3.90 |
| avstrijsko-nemške krone | —.40.— | —.44 |
| češkoslovaške krone | 37.25.— | 38.— |
| dinarji | 31.—.— | 33.— |
| lei | 16.50.— | 17.75 |
| marke | 13.75.— | 14.25 |
| dolarji | 22.95 — | 23.10 |
| francoski franki | 191.50.— | 192.— |
| švicarski franki | 440.—.— | 454.— |
| angleški funti papirnati | 97.70 — | 98.25 |
| angleški funti, zlati | 111.50.— | 113.50 |
| napoleoni | 89.25 | 89.75 |


Srebrne krone

kupujem in plačujem po cenah, ki jih drugi ne morejo plačati. (1018

Via Pondares št. 6, I.

Gospodarsko podporno društvo v Trebčah

— vknjižena zadruga z neomejeno zavezo —

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

v soboto, dne 28. januarja 1922. ob 19. uri v lastnih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev načelništva in naozorništva.
5. Slučajnosti.

33 NAČELNIŠTVO.

Srebrne krone in zlato plačujem po najvišjih cenah

ALOJZIJ POVH

Trst, Piazza Garibaldi št. 2

(prej Barriera)

Velikanske cene

plačam za KUNE in ZLATICE.

Lisičje, dihurjeve, vidrine, jazbečeve in zajčeve KOŽE plačujem po najvišjih cenah. 27

D. WINDSPACH, Trst, Via Cesare Battisti (Stadion) št. 10, II. nadstr.

Urarna in zlatarna

FRANCESCO BUDA

Trst, Via Scalinata št. 1

sprejema vsakovrstna popravila. — Cene vedno najnižje. 41

Kupuje srebrne krone.

Pozor na naslov! Pozor na naslov!

„MIR"

Glavna vzajemna zavarovalna družba proti požaru in drugim nezgodam

s sedežem v Milanu.

Zastopnik družbe

„L' Urbaine" et „La Seine"

v PARIZU.

— Društveni kapital 10,000.000. —

Zastopstva v

Avstriji, Ogrskem, Jugoslaviji, Transilvaniji.

Glavno zastopstvo za Istro

Trst, Via San Nicolò Štev. 11.

Naročajte in širite „EDINOST"

Pod ugodnimi pogoji in po zmernih cenah nudijo letos

VINSKE KLETI

BRATA ABUJA

Gorica — Via S. Antonio 4 — Gorica

Kojsko, Števerjan (Brda) 979

velike množine: vipavskih, furlanskih, istrskih vin in briške rebule.

Via Giuseppe Caprin 5

PRI SV. JAKOBU

Via Giuseppe Caprin 5

dobite v

ČEVLJARNICI FORCESSIN

najtrpežnejše

OBUVALO ZA MOŠKE, ŽENSKE IN DEČKE.

Specijaliteta otroškega obuvala.

Cene posebno zmerne. Postrežba točna.

Via Giuseppe Caprin 5

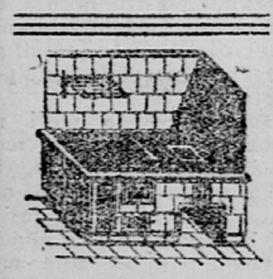

A. D. MASI & G. SFERZA

Mavricija Wackvitza nasledniki

Trst, ulica Torre bianca 32. Telefon 29-83.

Velika izbera majoličnih in železnih peči, železnih prenosljivih štedilnikov znamka „Triumph", popolnega železja za ognjišča, pečic za ognjišča, vratic iz litega železa, plošč iz litega tirolskega železa, ražnjev, cevi in aparatov „Johon" za dimnike. (13)

Zaloga majoličnih plošč za prevlačenje.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica L 15,000.000 Rezerve L 5,100.000

Dunaj, Opatija, TRST, Zadar.

Afilirani zavodi v Jugoslaviji: Jadranska banka, Beograd in njene podružnice v Celju, Cavtatu, Dubrovniku, Ercegnovem, Jelsi, Korčuli, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkoviču, Sarajevu, Splitu, Šibeniku in Zagrebu.

Afiliran zavod v New-Yorku: Frank Sakser State Bank.

Izvršuje vse bančne posle.

PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 4%.

Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:

Via Cassa di Risparmio štev. 5 — Via S. Nicolò štev. 9.

Telefon št. 1463, 1793, 2676. Blagajna posluje od 9. do 13. ure.

PALMA

Neprekosljivi

PALMA

gumijev podpetnik

Zastopstvo za Julijsko Krajino

Ermanno Morgenstein — Trst

Via Ugo Polonio 3

Maison Robes Modes

Ernesta Bersa

naznanja svojim cenjenim odjemalkam, da je odprla svojo

KROJAČNICO ŽENSKIH OBLEK

v Trstu, Via Cesare Battisti 20, I.

RENATO LEVI MINZI

fu Alessandro

Trst, via San Sebastiano 3, Trst

Velika izbira pohištva, žimnic in vatirane odeje po zmernih cenah.

Čvrdka Race & Co

Trst, Riva Grumula št. 2.

Velika zaloga istrskega belega in črnega vina, kakor tudi vermouta, marsale in tropinovke.

Vina za trgovce nasproti trgovini Hangar molo Venezia. 66

Telefon 24-95. Brzojav: Raceco